M. Behcet el-Baytar ★ İNCİL ve KUR'AN'DAN GERÇEKLER ★

Muhammed Behcet el-Baytar

İNCİL ve KUR'AN'DAN GERÇEKLER

Yrd. Doç. Dr. Osman Cilâcı

BİL - YAY

- GERÇEK İNCİL İLE KUR'AN ARASINDA AYKIRILIK YOKTUR.
- HZ. İSA ALLAH'IN KULUDUR, «OĞLU" DEĞİLDİR.
- GERÇEK İNCİL HZ. İSA'YI «İLÂHLIK» İDDİASINDAN ARINDIRMIŞTIR.
- BÜTÜN PEYGAMBERLER ÖNCE ALLAH'IN BİRLİĞİNE ÇAĞIRMIŞTIR.
- MUKADDES KİTAPLARIN ESAS GAYESİ TEVHİD'DİR.
- TEVRAT, ZEBUR ve İNCİL, HZ. MUHAMMED'İN HZ. İSA'DAN SONRA TÜM İNSANLIĞA GÖNDERİLECEĞİNİ MÜJDELEMİŞTİR.

İŞTE BU MESAJLAR İÇİN ELİNİZDEKİ KİTAPÇIK YAZILMIŞTIR.

genel dağıtım :

BİL-YAY
YAYIM DAĞITIM

Şerefşirin Mh. Çeşmeli Çarşı P. 09
Tlf. : 25073 - P.K. : 364 - KONYA

İNCİL ve KUR'AN'DAN GERÇEKLER

damla matbaacılık ve ticaret
Tel. : 18651 Matbaacılar Sitesi 105/A KONYA

İNCİL ve KUR'AN'DAN GERÇEKLER

TÜRKÇESİ

Yrd. Doç. Dr. Osman Cilâcı
Selçuk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi
Dinler Tarihi Öğretim Üyesi

İÇİNDEKİLER

TAKDİM

İncil ve Kur'an, Cenab-ı Hak'kın insanları hidayete kavuşturmak için Peygamberleri Hz. İsa ve Hz. Muhammed aracılığıyla gönderdiği dört ilâhi kitaptan son ikisidir.

Bu eserinde yazar, yersiz isnatlardan bazılarına gerekli cevapları verirken, her iki kitabı birbiriyle karşılaştırmak yerine, hıristiyan toplumuna, Hz. İsa'dan sonra Hz. Muhammed'in gönderileceği gerçeğini, kendi kitapları İncil ve kendi peygamberleri Hz. İsa'ya dayanarak tesbit etmeğe çalışmıştır.

Bu arada yeri geldikçe Tevrat'a da müracaat etmiş. Hz. İsa'dan sonra Hz. Muhammed'in gönderileceği ile ilgili müjdelerden bazılarını zikretmiştir.

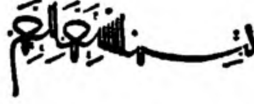
Tercümede elden geldiğince metne bağlı kalınmış, yazarın vermek istediği mesaj konuşulan Türkçe ile sizlere aktarılmıştır.

Bu kitabın da gayesi uğruna hizmet vermesi en samimi dileğimizdir.

Çalışmak bizden, yardım ancak Cenab-ı Hak'tandır.

Konya, Ocak 1987

Osman CILÂCI

Elif. Lâm, Mîm. Allah ki O'ndan başka tapacak yoktur. Hay olan, kayyum olan O'dur. (1). Elif. Lâm. Râ. Bu kitaptır ki ayetleri muhkem kılınmış, sonra tafsil olunmuştur. Hakîm ve haberdar olan zât tarafındandır. Tâ ki yalnız Allah'a tapasınız, onlara, «ben O'nun tarafından sizi müjdeleyen, Allah azabiyle korkutan bir peygamberim» de (2). Peygamberlerin kıssalarında tam akıllılar için ibret vardır. Bu Kur'an uydurulmuş bir söz değildir. Fakat önce nâzil olan kitapların tasdikini, her şeyin açıklanmasını hâvidir. Müminler için de bir hidayet ve rahmettir O (3).

Üstad Haddad'ın, Allah'ın diniyle nurlanmış uyanık vicdanlara armağan ettiği «Kur'an'da İncil» adlı eserini inceledim. Ya-

---

(1) Al-i İmran, 1.
(2) Hûd, 1-3.
(3) Yûsuf, 111.

zar, Şam Arap İlimler Akademisini ziyaretinde eserinin üç fasikülünü bana hediye etmişti. 1. fasikül Kur'an'da İncil, 2. ve 3. fasiküller Kur'an'da Tevrat adlarını taşıyordu. Bu ilmî toplantıda kesin karar vererek sayın yazarla başbaşa kaldım. Aramızdaki kısa konuşma hep Kur'an ve İncil etrafında döndü dolaştı. Sonra dinlerin birliği ve peygamberlerin kardeşliği konusunda yazmak fikrim değişti. Şimdi diyorum ki:

Peygamberlerin ve resullerin dinleri birdir. Her ne kadar farklı zamanlarda gelmiş, dilleri birden fazla da olsa, çağrıları yine birdir; yani saf bir tevhid, iyi bir amel, âhiret gününe iman... Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

O size, Nuh'a vasiyet ettiğini sonra vahyettiğimizi, İbrahim, Musa ve İsa'ya vasiyet eylediğimizi bir din yaptı. Dini doğrultun, ayrılığa düşmeyin, müşrikler dine davetiniz onlara ağır gelmiştir. Allah dilediğini kendine ayırır, Hak'ka ve tâate dönen kimseyi de hidayete erdirir (4). Peygamber Efendimiz bir hadislerinde şöyle buyurur:

Biz peygamberler topluluğunun dini birdir ve ben Meryem oğlu İsa'ya insanların en yakınıyım; çünkü benimle o'nun arasında peygamber gelmemiştir.

---

(4) eş-Şûra, 13.

AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ

Önce İncil ve Kur'an arasında aykırılık bulmanın imkânsızlığını belirtmeliyim; çünkü her iki kitabın kaynağı birdir ve o da Allah'tır. Peygamberler arasında uyuşmazlık yoktur; çünkü hepsinin çağrısı birdir: Allah'a inanmak, iyi amelde bulunmak, âhiret gününe hazırlanmak.

KUR'AN-I KERİM

İslâm alimleri Kur'an'ın kaynaklarını coşturdular, nasslarının derinliklerindeki ilim ve fenleri keşfettiler. Kuvvetle gelen bir itici güçle -bu ilâhi vahyin rehberliğinde- medeniyet ve bayındırlığın temellerini attılar. Yunan, Roma, Fars, ve Hind filozoflarından matematik ve akli ilimlere ait kitapları tercüme ettiler. Orjinallerinden yaptıkları bu tercümelerde yalnız kendi görüş ve fikirlerini sergilemekle kalmadılar, bunun ötesinde, kontrolcü derin sezginlerini de gösterdiler. Gizli kapaklı kalan noktaları ortaya çıkardılar, bozuk yerleri düzelttiler. Bu ilimler üzerinde onlardan kat kat üstün kitaplar yazdılar.

Allah'ın, güzel hikmeti bu ümmet için ya-

ratmış olması sevinilecek bir husustur; çünkü onların dinleri ve medeniyetleri birbirinden ayrılmaz. Din bilginleri ile medeniyet önderleri ayni kaynaktan su içmişlerdir. Onlar dinleri derinliğine araştırdıkca gerçek medeniyet yolunda da o nisbette ilerlemiş ve nüfuz sahibi olmuşlardır.

İSLÂMDAKİ HÜKÜMLER

İslâm'ın hükümleri eşitlik ilkesine dayanır. Devlet idaresi de aynı prensiple yürütülür. İslâm'a göre mevki sahibi bir kişinin, vasıfsız kişiye üstünlüğü olmadığı gibi, hükümdarın da sıradan bir insana üstünlüğü yoktur. Ümmetim fakirleri için konulmuş hükümler, ayırım yapılmaksızın varlıklı kişilere de uygulanır. Devlet başkanı mal ve hak yönünden halkın en düşük seviyesinde bulunduğunu iddia etse bile, ona bu hak ancak âdil bir kişinin şahitliği ile verilebilir. Bu prensip hem tamamında, hem de ayrıntılarında genel bir anlam taşır.

Böylece ben, usül açısından ilâhi kitapların birliği konusunda bir dizi yayın yapmıştım. Peygamberler, vahyin ışığında tebliğ etmesi gereken şeyleri bildirmişlerdir. Allah'ın birliği, âhiret gününe iman, amellerin karşılığında mükâfat veya mücazat görüleceği konularında uyuşmazlık yoktur. İşte bu da Allah'ın adaletini ve hikmetini gerektirir.

İslâm, idaresi altındaki milletlerin hukukunu teminat altına almış, onlara din hürriyeti vermiş, dinlerin hükümlerini ve prensiplerini hür bir irade ile yerine getirmek hususunda imkân tanımıştır. İdareciler onların dini prensiplerinden herhangi birini yürürlükten kaldıramaz. Ayrıca mahkememiz önünde sorguya çekilmeksizin ve birbirlerini razı etmeksizin başlarına gelen özel felâketler bölümüne karışmaz. Böylece adalet ve eşitlik kaidesine göre aralarında hüküm verir. Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

«... eğer hüküm verirsen, aralarında adaletle hüküm ver. Şüphe yok ki Allah, adalet sahiplerini sever (5).

Tebanın kendi prensipleriyle başbaşa bırakılması yüce siyasetin bir görüntüsüdür. Her memlekette aslolan, vatandaşların bütün meselelerini kendi mahkemelerinin önünde- mahkeme konusu ister dini, ister dünyevî olsun- serbestçe halledebilmesidir. Yine her ülkede aslolan, insanları dini halleri ve buna bağlı durumlarında hür bırakmak, idare hakkını kendi ellerine vermektir.

---

(5) el-Mâide, 42.

Sen dinin kurallarına bakarsan, tamamında sulh halinde olanlara tolerans gösterildiğine dair pek çok hüküm görürsün. Hibe, vakıf, vasiyet konularını araştırırsan, onların hükümlerinden, İslâmın muamelelerinde karşılıklı tâviz vermeğe inhisar etmediğini anlarsın. Üstelik İslâm, müslümana malının bir miktarını hibe, vakıf ve gayr-i müslimlere vasiyet etme iznini vermiştir. İslâm, adaleti, iyiliği, zayıflara merhametli davranmayı, fakirlerin ihtiyaçlarını gidermeği emretmiş, tek bir kelimeyle de olsa, onların namusuna dille tecavüzü yasaklamıştır.

KUTSAL KİTAPLARDAKİ TEVHİT AYETLERİ

Her kim Tevrat, Zebur ve İncil'i dikkatle incelerse, bu kitapların Allah'ın birliğine çağırdığını, şirkten sakındırdığını görecektir. Kitab-ı Mukaddes'te Hz. Muhammed'in bütün insanlığa gönderildiğini müjdeleyen ayetler vardır. Allah her tür eksik ve noksandan münezzehtir. Babası, çocuğu, eşi ve benzeri yoktur. Tevrat'ın birçok bölümlerinde (Tesniye, Huruç, İşaya vb) bunlara dair işaretler fazlasıyla bulunmaktadır. Bir misal olmak üzere Tevrat (Huruç, İşaya)'nın şu cümlelerini okuyalım:

Gerçekte Rab İlâh'tır. O'ndan başkası yoktur. Huzurumda başka ilâhların olmasın.

Onlara secde ve ibadet etme, çünkü ben Rab'bım. Senin İlâh'ın benim. Yeryüzünün doğusu ve batısı bilsin ki, Ben'den başka İlâh yoktur. Rab benim, başkası değil.

Markos İncil'inde de şöyle buyurulur:

İsa cevap verip dedi, birincisi, «Dinle ey İsrail, Allah'ımız Rab bir olan Rab'tır (6). Yuhanna İncili'nde de şöyle buyurulur:

Ebedi hayat da şu ki, seni, yalnız gerçek Allah'ı ve gönderdiğin İsa Mesih'i bilsinler. (7).

Allah'ın birliğini ifade eden Kitab-ı Mukaddes'in bütün ayetlerini buraya almak istemiyorum. Bu konuda birçok ayet daha vardır. Ayrıca son peygamber Hz. Muhammed'e tıpatıp uyan ,O'nu müjdeleyen Kitab-ı Mukaddes cümlelerini de nakledecek değilim. Ancak hemen belirteyim ki, büyük araştırıcı Hindli Rahmetullah Efendi Izhûru'l-hak'-ında, Hz. Muhammed'in geleceğini bildiren 13 müjdeyi, hem de protestan âlimlerince geçerli sayılan kitaplardan nakletmiştir. Şeyhülislâm İbn Teymiye de el-Cevabü's-sahih'inde, Rahmetullah Efendi'den önce bu konuyu kuvvetle işletmiştir. İmam İbn Kayyım el-Cevziyye'nin İrşâdü'l-hıyâra adlı eserinde aynı mevzuya temas ettiğini bilmekteyiz.

Tevrat'tan, İncil'den ve Zebur'dan da bir

---

(6) Markos, XII, 29.
(7) Yuhanna, XVII, 3.

kaç cümle nakledişim, Kur'an-ı Kerim'deki birlik mesajını desteklemek ve Hz. Muhammed'in gönderileceği müjdesini kuvvetlendirmek için şimdilik bana yeter. Bu, Hz. Muhammed'in risaletini tasdik edenlere ve Kitab-ı Mukaddes'e inananlara zor gelmesin diye yapılmıştır.

Hz. Muhammed, aynı yurt çocukları arasında tam eşitlik esasına dayanan vatan sevgisini yerleştirmek için peygamber kardeşlerinin kitaplarına inanmış ve onları tasdik etmiştir. İlâhi din mensuplarını, sosyal bilimcileri ilgilendiren bu yüce mevzu gercekten fevkalâde bir amaç taşır. Çünkü bu husus, ilâhi kitapların diliyle, onlara bağlı olanları sağlıklı bir vahdete çağırır; var olan din birliğini açıklamaktır.

Hz. MUSA Hz. MUHAMMED'İN GELECEĞİNİ MÜJDELİYOR

Tevrat'ın Tesniye (8) bölümünde şöyle bir cümle vardır:

İlâhın olan Rab, seni kardeşlerin arasında benim gibi peygamber olarak gönderiyor, artık işitsinler. Bu cümle açıkça Hz. Muham-

---

(8) Tevrat'ın V. bölümüdür. Musevilik ikinci kere bu kitapta zikredildiği için ona Tesniye adı verilmiştir.

med'i işaret etmektedir. Çünkü Hz. Muhammed'ten başka Hz. Musa gibi herhangi bir peygamber ne yahudilerden, ne de İsrail oğullarından çıkmıştır. Amca çocukları kardeş demektir. Nitekim amca çocukları (İsu)'ya Tesniye (II, 4, 8)'de kardeş adı verilmiştir. Şayet bu müjde ile kastedilen kişi Hz. İsa olsaydı o zaman cümle şöyle olurdu:

O'nu sizden veya neslinden gönderiyorum, kardeşlerinizden değil. Çünkü İsa, İncil (9)'de geçtiği üzere İbrahim oğlu Davut oğlu soyundan gelmektedir. Hz. İsa, İshak'ın neslindendir. İsmail'in neslinden değil...

İNCİL'DE Hz. MUHAMMED'İN MÜJDELENMESİ

İncil'de Hz. İsa diliyle şöyle buyurulur:

Size söyleyecek daha çok şeylerim var, fakat şimdi dayanamazsınız. Fakat o hakikat ruhu gelince size her hakikate yol gösterecek, zira kendiliğinden söylemiyecektir. Fakat her ne işitirse söyleyecek ve gelecek şeyleri size bildirecektir (10).

Hz. Muhammed'in konuşmaları da Allah'ın vahyine dayanır. Nitekim Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

---

(9) Matta, I, 1.
(10) Matta, XVI, 12-13.

O kendiliğinden konuşmamaktadır. O'nun konuşması ancak bildirilen bir vahiy iledir (11).

Hz. Muhammed'in ülkesi, İncil'deki «Melekû'llah» ve «Melekûtu'ssemâvât» terimleriyle ifade edilen hem Allah'ın, hem Hz. Muhammed'in saltanatıdır. Hz. İsa ve havarileri halka, Hz. Muhammed'in saltanatının geleceği müjdesini veriyorlardı. Hz. İsa da dualarında o saltanatın gönderilmesini istiyordu Nitekim İncil'de «Tevbe edin, çünkü göklerin melekûtu yakındır diye yahudiye çölünde va' zederek meydana çıktı (12) cümleleri yer almaktadır.

Bu saltanat (krallık) önce küçük bir şekilde başladı, sonra gelişerek büyüdü ve kainatı kapladı. Bundan dolayı Hz. İsa o saltanatı hoş bir bitkiye, bir hardal tanesine benzetir. Nitekim hardal tanesi de zamanla baklagillerin en büyüğünü oluşturmaktadır. Ayni şekilde gökte uçan kuşlar, kanatlar altında barınır, dallarda gölgelenir. Bu benzetme ile ilgili olarak İncil'de şöyle denilmektedir:

İsa onların önüne başka bir mesele koyup dedi, göklerin melekûtu, tarlasına iyi tohum eken bir adam benzer. Fakat adamlar uyurken, onun düşmanı gelerek buğdayların arasına delice ekip gitti (13). Hz. İsa'nın

---

(11) en-Necm, 3-4.

(12) Matta, II, 2. Ayrıca bkz. Matta, III, 4; VI, 10; XVII, 23; Luka, X 9, 10.

(13) Matta, XIII, 24-25.

getirdiği bu misal, Kur'an-ı Kerim'deki Hz. Muhammed ve O'na tâbi olanlara aynen uyar. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulur:

«...Tevrat'ta da vardır onlara ait bu vasıflar, İncil'de de vardır. Adeta ekilmiş bir tarlaya benzer ki filiz vermiştir, derken filizi kuvvetlenmiştir, derken kalınlaşmıştır da, dümdüz boy vermiştir. Saklarına dayanıp yücelmiştir, ekincileri şaşırtır, kâfirleri bununla kızdırıp yerindirmek için. İçlerinden iman edip de iyi amelde bulunanlara Allah hem mağfiret, hem de büyük mükâfat va'detmiştir (14).

Bu âyette geçen «şâtehu» filizlendi manasına gelir. Nitekim «eştae'z-zer'u» cümlesi ekin filizlendi demektir. «festavâ alâ sükihj» cümlesi, gövdesi üzerine doğruldu anlamına gelir. «sûk» kelimesi «sâk»ın çoğuludur. İşte bu bir örnektir ve Cenab-ı Hak İslâm davasının başlangıç döneminde böyle bir misal buyurmuştur. Bilindiği gibi Hz. Muhammed tek başına zuhur etmiş, sonra Allah iman edenlerle O'nu güçlendirmiştir. Ekinin ilk filizi fışkırdığında, ondan da başka filizler dal budak saldığında bu durum çiftçilerin nasıl hoşuna giderse İslâmın gelişerek güçlenmesi de işte aynen böyle olmuştur.

---

(14) el-Feth, 29.

HABAKKUN'UN MÜJDESİ ve ARAP ŞEHİRLERİNİ ANMASI

Habakkuk (15) şöyle der:

Allah Teman'dan ve Kuddûs Faran dağından geldi (Sela) (16) O'nun haşmeti gökleri örttü ve dünya onun hamdi ile doldu ve parıltısı ışık gibi idi. Elinden şualar çıkıyordu. Ve kuvvetin gizlenmesi orada (17).

Teman, Arap şehirlerinden biridir ve «güney çölü» anlamına gelir. Şam'ın güneyindedir. Günümüzde de Mekke- Şam kafi-

---

(15) Habakkuk, orijinal tertibe göre Tevrat'ın 35. kitabıdır. Kitab-ı Mukaddes Lügati'nin açıklamasına göre Hz. İsa'dan 600 yıl önce yazılmıştır.

(16) Bazı yorumcular (Selâ) kelimesinin açıklanması hususunda çeşitli görüşler ileri sürmüşlerdir. Bizim kanaatimize göre bu görüşlerden kabule en uygun olanı - ki son zamanlarda yetişen İbrânî bilginleri de bu görüşü benimsemişlerdir - Selâ'nın «sus» veya «dur» emrinden ibaret olduğu, yani çalgı aletlerinin tek başına çalınacağı bir ânın temini için ilâhi okuyanları susturmada kullanılan bir terimdir. Not, İbranca sözlerin tesbitinde İbrani bilginlerine başvurduk ve o kelimelerin bazı manalarını da yine onların yardımıyla Arapça'ya aktardık (yazar).

(17) Habakkuk, III, 3-4.

lesinin güzergâhında bulunan ve Teyma diye isimlendirilen köy Teman gibi «güney çölü» manasına gelmektedir. Aynı zamanda Teyma, oradan çıkmış İsmailiyye kabilesinin de adıdır. Kitab-ı Mukaddes'in Arapça lügatinde geçtiğine göre Araplar burada otururlardı (Bkz. Tekvin, XI 1; XV, 15). Faran dağına gelince, bu dağ da çöldedir ve Arapların atası İsmail orada oturmuştur (Bkz. Tevkin, XX, 21). Sanki Habakkuk bu cümlesiyle Hz. Muhammed'in Arap şehirlerindeki yaşadığı yerleri göstermek istemiştir. Rasulullahın veya dedesi İsmail'in asıl yaşadığı yer olan Teman ise Faran çölünün tâ kendisidir.

BEKKE'NİN ADI MEKKE'DİR

Mezmurlar (5, 6)'da kuvveti sende olan adam ne mutludur. Sion yolları onun yüreğindedir. Ağlayış vadisinden geçerken orasını kaynaklar yeri ederler' cümleleri geçmektedir. İbranca aslında (Bekke) vadisi (Büke) lâfzıyla değiştirilmiştir. Kur'an'ın kesinlikle açıkladığına göre Bekke, Mekke'nin tâ kendisidir!...

Hz. MUHAMMED ADININ AÇIKLANMASI

Tevrat'ta şöyle bir cümle vardır:
Ağzı çok tatlı ve onun her şeyi güzel.

Budur sevgilim, evet yârim budur...» (18). Bu protestestanların tercümesidir. Yesûiler bu cümleyi «Ağzı, konuştuğu her şeyi tatlandırır. İşte budur sevgilim» diye çevirmişleridir. İbranca aslındaki «arzu edilen» sözü, «Muhammedim »in tâ kendisidir. İbranca lügat şöyle der: Bu söz «arzu edilen»i ifade etmez, bilâkis «öğülen»i ifade eder.

Biz deriz ki, «Mahmud» (öğülen) sözü açıkça Hz. Muhammed'i göstermektedir.

Daha önce geçen «boğazı tatlı» sözü, Hz. Muhammed'in güzel ve açık konuşmasından kinayedir. Konuşması Hz. Muhammed'ten daha tatlı bir peygamber gelmemiştir. Cümlenin sonundaki «habibi» (sevgilim) sözü ise Hz. Peygamber'in lâkabını belirten kesin bir sözdür; çünkü Hz .Muhammed Allah'ın sevgilisidir.

Yine Tevrat'ta şöyle bir cümle görüyoruz

Sesini bana işittir, çünkü sesin tatlı ve endamın güzel (19). İbranca aslındaki «arep» (güzel) kelimesinden bedeldir. Aynı şekilde ikinci bölümde «Benim haccımın peygamberinden» yahut «hicâyi» yahut «hikâyi» sözleri İbranca aslında geçtiği üzere yer almaktadır. Yine Tevrat'ta «Bütün milletleri sarsarım ve öğülmüş kişi bütün insanlığa gelir, şerefle bu evi doldurur, orduların Rabbı böy-

---

(18) Neşidelerin Neşidesi, V, 16.
(19) Neşidelerin Neşidesi, II, 14.

le buyurdu» cümleleri geçmektedir. Buradaki «öğülmüş» sözünün aslı İbranca'da (hamedât)'tır ve «öğülmüş» anlamına gelir. Bu kelime de İbranca'da (hamd) fiilinden türemiştir.

Kitab-ı Mukaddes'teki bu kesin ifade ve apaçık müjdelerden anlıyoruz ki, bütün bu sözler Hz. Muhammed'in geleceğini müjdelemiş, O'nun yüce adını zikretmiş, yaşadığı yerleri açıklamış ve doğduğu şehrin Mekke olduğunu belgelemiştir.

Sizce bu üç din arasındaki açık ve kesin sözler nasıl te'lif edilebilir? İşte bu Hz. Muhammed, Hz. Musa ve Hz. İsa arasındaki gerçek kardeşliktir. Bu O'nun kesin hükümleri ve müjdeleridir ki, bunlar bizim bulabildiğimiz çok şeyden pek azıdır. Şayet kilisenin ileri gelenleri, inancın esası ve dayanağı olan, ancak bu İncillerde bulunmayan inanç ve prensiplere değil de, sadece ellerindeki Kitab-ı Mukaddes'e baksalardı, yalnız O'nu kaynak edinselerdi, elbette söz birliği sağlanacak, böylece değişik düşünce sahipleri arasındaki kalbî sevginin bağları kuvvetlenecekti.

Hz. İSA'NIN DİNİNİ DEĞİŞTİRENLERE DOĞRU CEVAP KİTABINDAN

Bu matbu kitap (20) Mısır'da 1322/1905' de dört cilt olarak yayınlanmıştır. Her cilt

(20) el-Cevabü's-sahîh limen beddele dine'l-Mesih.

orta boy 1400 sahifeden fazladır. Şeyhülislâm İbn Teymiye giriş bölümünde, bu kitabı Kıbrıs'tan gelen bir broşüre cevap olarak yazdığını söyler. Bu broşürde hıristiyan bilginleri ileri gelenlerinin, aklî ve naklî delillerle Hıristiyanlığı üstün gösterme gayreti vardır. Bu durum karşısında doğruyu yanlıştan ayıracak bir cevap yazmak gerekiyordu. İbn. Teymiye devamla şöyle diyor:

Ben de onların söylediklerini aynı lâfızlarla ve tek tek, her konudan hemen sonra açıklıyorum. İster ana mesele, ister ayrıntılı mesele olsun doyurucu cevabı da gerektiği yerde veriyorum. Hıristiyanlar bu broşüre gereğinden fazla önem veriyor, bilginleri de kendi aralarında o broşürden nakiller yapıyordu. Bu broşürün eski nüshaları da vardı. Broşür Antakya başpiskoposu râhip Paulus'a izafe ediliyordu. Paulus onu bazı arkadaşları için yazmıştı. Paulus'un bu broşürden başka eserleri de vardı.

Şeyhülislâm İbn, Teymiye'nin cevabı altı bölümden oluşmaktadır :

1. Hıristiyanların, Hz. Muhammed'in sadece cahil Araplara gönderildiğini iddia etmeleri,

2. Hıristiyanların, Kur'an dinimizi öğdü iddiasında bulunmaları,

3. Geçmiş peygamberlerin, hıristiyanların teslis, birlik ve diğer inançlarının doğruluğuna şahadet ettiklerini savunmaları,

4. Bu broşürde, yukarıda geçen saçmalıkların rasyonel bir şekilde açıklandığının iddia edilmesi,

5. Ekânim terimi gibi, politeist bir anlam taşıyan bazı sözlere kılıf bularak sanki tevhide inandıklarını savunmaları,

6. Hz. İsa'nın, Hz. Musa'dan sonra en yüce kemâl ile geldiği, Hz. İsa'dan sonra bu kemâle ilâvede bulunacak yeni bir dine ihtiyaç olmadığı (21).

el-Cevâbü's-sahîh'in yazılmasının ilk hedefi, yukarıda da söylediğimiz üzere, ilâhi dinlerin esasları ile ilâhi kitapların hepsinin ayni olduğunu açıklamaktır. İbn Teymiye devamla diyor ki, işte müslümanlığın temeli bu birlik inancındadır. Her kim bir peygamberi veya bir kitabı inkâr ederse, o kâfirdir. «... herbiri Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine inandılar, peygamberleri biri birinden ayırdetmeyiz dediler...» (22). İlâhi dinlerde neshedilen konular, kitap ve peygamberlerin ittifak ettiklerine nazaran oldukça azdır. Bütün dinlerin görüş birliğine vardıkları hususlar, her zaman ve her yerde insanların muhtaç olduğu belli başlı temellerdir. Bunlar da Allah'a ve âhiret gününe iman ile iyi amelde bulunmaktır. Nitekim bir âyet-i kerimede Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

---

(21) el-Cevabü's-sahih limen bedelle dine'l-Mesih. I, 19-20.

(22) el-Bakara, 285.

Şüphesiz ki iman getirenler ,yahudi olanlar, hıristiyan ve sâbiilerden Allah'a ve âhiret gününe iman edip amel-i salih işleyen kimselerin Rableri katında ecri vardır. Onlar için korku da yoktur, onlar mahzun da olmazlar (23).

Mekke'de nâzil olan surelerin hepsi, (el - Enam, el-A'raf, Hâ, Mîm, Tâ, Sin, Elif, Lâm, Râ) peygamberlerin tebliğ ettikleri dinlerin ittifak sağladıkları genel esaslar kabilindendir. Bunlar da, Allah'a ibadet etmek, O'na ortak koşmamak, doğruluk ,adalet ve ihlâsı elden bırakmamak, zulüm, kötülük ve şirki yasaklamak, Allah hakkında bilmediğini söylememektir.

Gerek peygamberlerin getirdikleri, gerek Tevrat, İncil ve Zebur'dan doğru olarak bize ulaşanların tamamı, Hz. Muhammed'ten nakledilenlere aynen uyar. Bunlar birbirlerinin doğruluğuna şahadet eder. Bu durum da hem Hz. Muhammed'in, hem de diğer peygamberlerin peygamberliklerinin delilerindendir.

OĞUL VE RÛHU'L-KUDS TERİMLERİ YALNIZ HZ. İSA'YA MI MAHSUSTUR?

İbn. Teymiye, «İbn.»in (Oğul) bir kelime ve sıfat olmadığını (24), sadece Hz. İsa'ya

(23) el-Bakara, 62.
(24) el-Cevabu's-sahih, I, 25.

mahsus bulunmadığını, O'nunla sadece Hz. Muhammed'in kastedildiğini açıklayarak şöyle demiştir:

Oğul kelimesinden kastedilen mana, Hz. İsa'nın insani yapısıdır. Rûhu'l-kuds'ten kastedilen mana da, O'na gelen vahiy ile vahiy meleğidir. Cenab-ı Hak hıristiyanlara da kendisine, Rasülü'ne ve O'na gönderdiği vahiy ile, vahiy meleğine imanı emretmiştir. Gerçekte bütün peygamberler de bunu emretmiştir (25). İbn Teymiye devamla şöyle diyor: Ne Hz. İsa'nın, ne diğer peygamberlerin, ne de başkalarının sözlerinde, Allah'a «Oğul» ve «Rûhu'l-kuds» denildiği görülmemiştir. Peygamberlerin sözlerinde geçen «Oğul» kelimesi ancak bir «yaratık»a delâlet eder. Dinler Tarihi'nde bu terimden kastedilen mana ise «seçilmiş», «Allah'ın sevgilisi»dir. Nakledildiğine göre Allah, İsrail (Yakup)'e «İbn.», benim oğlumdur, Hz. Davut'a da «sen benim oğlum ve sevgilimsin» diye hitap etmiştir. Hz. İsa da havarilerine Allah'tan söz ederken «benim ve sizin Babanız» tâbirini kullanmıştır. Böylece «Baba» terimi, bütün yaratılmışları ifade eden bir anlam taşımıştır. Bundan da anlaşılacağı üzere Hz. İsa hakkında kullanılmış olan «Oğul» kelimesi, O'nun insani cephesini, yaratılmış oluşunu anlatmak içindir (26). İbn. Teymiye sözlerine devamla şöyle diyor:

---

(25) el-Cevabü's-sahih, II, 65.
(26) el-Cevabu's-sahih, II, 94-95.

İncil'in bir çok yerinde Hz. İsa, «Benim Babam», «Sizin Babanız» tâbirlerini kullandığı gibi, «Ben Babama ve Babanıza, İlâhıma ve İlâhınıza» gideceğim cümlelerini de kullanmıştır. Böylece Hz. İsa onlara «Allah'ın oğlu» tâbirini kullanırken, Allah'a «Baba» adını vermiştir. Eğer bu doğru ise, bu cümleden kastedilen, rahim, terbiye edici Rab Allah'tır; çünkü Allah'ın kullarına merhameti, bir annenin çocuğuna merhametinden çok daha fazladır. Yine bu cümlede geçen «Baba»dan maksat, «Rab»tır, «Oğul»dan maksat kulu Hz. İsa'dır. Rûhu'l-kuds terimi, halen ellerinde bulunan kitapların birçok yerinde geçmektedir. Kendilerinin de kabul ettikleri gibi Ruhu'l-kuds'ten, Allah'ın hayatı manası kastedilmez. Onlara göre Ruhu'l-kuds, Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. Davut, diğer peygamber ve salih kişilerde bulunur. Ruhu'l-kuds ile bazan mukaddes melek, bazan vahiy ve hidayet, bazan da bir melek vasıtasıyla veya onun vasıtası olmaksızın gönderdiği destek anlatılmak istenir (27).

Yine ayni eserden (28) anladığımıza göre bazı hıristiyanların Ruhu'l-kuds hakkında Hz. İsa'nın konuşmalarına bakarak yaptıkları açıklamalar, ne O'nun üslubu, ne söz

(27) Bir ayeti kerimede ruh hakkında şöyle buyurulur: «Allah, fermanı ile kullarından dilediğine melekleri ruh ile indirir ki insanları Allah azabı ile şöyle korkutsun: Benden başka tapacak yoktur, Ben'den sakının (en-Nahl, 2).

(28) el-Cevabü's-sahih, II, 96.

geleneği, ne de diğer peygamber ve ümmetlerin lisanlarıyla bağdaşır. Halbuki gerek Hz. İsa'nın konuşmasında, gerek diğer peygamberlerin sözlerinde Ruhu'l-kuds'ün izahı bizim açıkladığımız şekildedir. Nitekim hıristiyan bilginlerinin ileri gelenleri de bu terimi bizim anladığımız manada yorumlamışlardır. Hz. İsa'nın, Allah'ın emrini size açıkladığı, sizin ve kendisinin Rabbı tarafından gönderilmiş olduğu, sizin gibi bir kul olduğu hususları İncil'in hemen her yerinde kendisine ait söz, hitap ve tavsiyelerle açıklanmıştır (29).

Hz. İsa'nın havarileri (30) ve çevresindekiler de, O'nun hakkında bu ve benzeri sözler söylemiş, O'nu bu şekilde anlatmışlardır. Yine havâriler Hz. İsa'nın Allah tarafından gönderilmiş bir insan, fazilet ve güç sahibi bir peygamber olduğunu da vurgulamışlardır.

Oğul sözü onların kendi kitaplarında da, Allah'ın terbiye ettiği kişi hakkında kullanılmıştır. Keza peygamberlerin sözlerinde geçen «Oğul» kelimesi yine sadece «yaratılmış» yani nâsut (insanlık) anlamında kullanılmıştır; lâhut (ulûhiyet) anlamında değil!.. Nitekim onlar İsrail'e (Hz. Yakub'un lâkabı) «Oğul» demedikleri gibi, Hz. Davut

(29) el-Cevabü's-sahih, II, 332.

(30) Yardımcı, peygamberlerin fikirlerini yaymada yardımları dokunan kimselerden her biri, Hz. İsa'nın oniki yardımcısından her biri.

için de «Allah'ın oğlu» tâbirini kullanmamışlardır. Havârilerin bu konudaki tutumu da aynidir. Aklı başında olan bir adam, bir taraftan peygamberlerin, diğer yandan bidatçıların sözlerini karşılaştırdığında şunu görür, peygamberlerin sözleri, diğerlerinin tamamen zıddınadır.

Ekanîm-i selâse konusundaki düşüncelerine gelince ,onların en büyük üç fırkası vardır: 1. Yâ'kubiye, 2. Milkâniye, 3. Nastûriye. Bu fırkaların görüş ayrılıkları sayfalar dolduracak kadar çoktur. İbn. Teymiye onların, Ekanîm-i selâse'nin izahındaki ihtilaflarını, onu doğru olarak açıklamaktan kaçınmalarını ve doğru açıklayıcıları enine boyuna anlatmıştır. İbn. Teymiye, adı geçen fırkalar ve düşünce tarzları hakkında geniş bilgiye sahiptir. Böylece bütün bu ihtilaflı görüşleri ortaya koymak, onlara aklî ve naklî delillerle cevap vermek hususunda güçlü bir idrake sahip olduğunu da ispatlamıştır.

KENDİ SÖZLERİNDEKİ GERÇEK TEVHİT İNANCI

İbn. Teymiye onların bizzat kendi sözlerinden, bir Allah'a inandıkları ve O'na ibadet ettikleri sonucuna ulaşarak (31) şunları

---

(31) el-Cevabü's-sahih, II, 309.

söyler: Ariuscular (32)'a göre Allah beden değildir. Kendisi için Ekânim de yoktur. Hz. İsa ne haça gerilmiş, ne de öldürülmüştür. O bir peygamberdir. Hz. İsa lâhûti oğulluk şerefiyle de Allah'ın oğlu değildir. Yine onlardan bazıları, Hz. İsa Allah'ın oğludur derler. Fakat bu, gerçek manada değildir. Hz. İsa'nın Allah yakınlarından olduğunu belirtmek içindir. Onlardan bu hususu ebu'l-Hasen ez-Zegûni nakletmiştir. Bu da Kâdı ebu Bekir b. Tayyib ile Kâdı ebu Ya'le ve diğerlerinin nakilleri gibidir.

Ebu Muhammed b. Hazm bu konuda şöyle der:

Hıristiyanlar birçok fırkalara ayrılmışlardır. Bu fırkalardan biri de Ariusculardır. Arius İskenderiye papazıdır. Mücerret tevhit sözü de O'nundur. O'na göre Hz. İsa yaratılmış bir kuldur. Yeri ve gökleri «ol» emriyle yaratan Allah'ın bir kelimesidir. Arius, İstanbul'u kuran I. Konstantin zamanında yaşamıştır. Rum imparatorlarından Hıristiyanlığı ilk defa kabul eden O'dur I. Konstantin de işte bu Arius'un mezhebindendir.

---

(32) Hıristiyan papaz Arius'un öğretisi. Buna Arianizm de denir. IV. yy ve sonrası Hıristiyanlığında büyük tartışmalara yol açan Katolik Kilisesince sapkınlık sayılan İskenderiyeli papaz Arius'un bu öğretisi Hz. İsa'nın Tanrı olmadığını ileri sürer. Bu inanca göre «Oğul» Baba'dan çıkmıştır ama «Baba»nın kendisi değildir (O. Hançerlioğlu ,İnanç Sözlüğü, İst., 1975).

İbn. Hazm sözlerine devamla diyor ki, hıristiyanlardan bir topluluk da Paulus'a bağlı idi. Paulus, Hıristiyanlığın doğuşundan önce Antakya patriği idi. Gerçek mücerret monoteizm (33) sözü onundur. O'na göre de Hz. İsa peygamberlerden her hangi biri gibi Allah'ın kulu ve rasulüdür. Allah O'nu Hz. Meryem'in rahminde babasız olarak yaratmıştır. Hz. İsa bir insandır, kesinlikle O'nda ilâhlık yoktur.

Paulus, «kelime» ve «Ruhu'l-kuds» nedir, bunları bilmiyorum derdi. Makdînus'un adamları da onlardandı. Makdînus, Konstantin döneminde, Hıristiyanlığın doğuşundan sonra İstanbul patriği idi. Bu kral Aryüsya, babası gibi idi. Keze bu mücerret tevhit görüşü de Makdînus'tan gelmiştir. O'na göre de Hz. İsa, bir insandır. Diğer peygamberler gibi gönderilmiş bir peygamberdir. O, Ruhu'l-kuds ve Allah'ın kelimesidir. Ruhu'l-kuds de, Allah'ın kelimesi de yaratılmışlardır. Bütün bunları da Allah yaratmıştır.

HASAN b. EYUB'UN KARDEŞİNE MEKTUBU

Bu mektup, gerçek Allah'ın birliğine inanan biri tarafından, bizzat kendi kardeşine yazılmıştır. Bu mektubunda Hasan b.

---

(33) Allah'ın bir olduğuna dayanan inanç.

Eyup, İslâm dinini kabul ediş sebebini açıklamakta, sonra üç hıristiyan mezhebi hakkında bilgi vererek onların ihtilaflarını tek tek kritize etmektedir. Mektupların en faydalı ve edebi yönü budur. Bu mektupta en önemli ve ince konular yer almıştır. Ele aldığı bütün konuları şüpheye yer kalmayacak şekilde açıklamış, bütün delilleri gözler önüne sermiştir. Onu dikkatle okuyan herkes bizim bu söylediklerimizi onda görecektir. En derin mesleleri ele almış, benzerleri karşılaştırmış, tatmin edici en güzel sonuçlara varmıştır. Bunun dışında dinler arasındaki farklılıkları ortadan kaldırarak bütün din mensuplarının, insana değil, Allah'a kul olduklarını vurgulamıştır. İbn. Teymiye el-Cevabü's-sahih (II, 312-363)'inde bu mektuba yer vermiştir.

Mektup sahibi mektubunda Hz. Meryem'in bir insan doğurduğunu, bu insanın beslenme, büyüme, hastalık, sağlık, korku, güven, öğrenme ve öğretim yönlerinden diğer insanlarla ayni şartlara bağlı olduğunu açıklamıştır. Yaşadığı sürece O'ndan lâhûtilik sadır olmadığı gibi, diğer insanların duydukları ihtiyaç, karşılaştıkları zorluk ve sıkıntılardan, O da hiç bir zaman uzak kalmamıştır.

ALLAH'IN OĞLU NE DEMEK?

İbn. Teymiye diyor ki, «Allah'ın oğlu»

denilen kimseler sayılamıyacak kadar çoktur. Nitekim Allah'a karşı beslenilen sevgiden dolayı hepinizin «Allah'ın oğullarıyız» demeniz bunun tipik bir misalidir. Bundan ayr ıolarak Hz. İsa'nın, İncil'in pek çok yerinde geçen «Benim de sizin de Babanızdır», «Benim de sizin de İlâhımızdır» demesi, diğer taraftan Allah'ın Hz. Ya'kub'a ve başkalarına «oğullar» demesi, evet bütün bunlar bu kabildendir. Şayet «Allah'ın oğlu» denmesi hususunda Hz. İsa'yı yukarıda geçenlerin içinde görmek istemezseniz o zaman O'nu bu konuda kendilerine ayni şekilde isim verilen bazı peygamber ve yüce kişilerle düşünmeniz gerekir. Mülkün, soyu Davut'a nisbet edilmesi, neslinin Davut olduğunu gösterir. «Allah'ın oğlu» diye yapılan ilk isimlendirme, sevgi ve seçkinlik açısındandır. Ruhun Hz. İsa'ya girişi Matta İncili'nde Hz. İsa'nın gençlere söylediği şu sözlerden kaynaklanmaktadır :

Konuşan siz değilsiniz. Allah'ın ruhu size geliyor ve sizin içinizde konuşuyor. Size haber veriyorum, ruh, kavmin hepsinde bulunur ve onlarla konuşur.

20 BİN AYET HZ. İSA ALLAH'IN KULUDUR DİYOR?

İncil'e, Paulu'sun mektuplarına ve hıristiyanlarca güvenilir sayılan diğer metinlere

bakıldığında oralarda Hz. İsa'nın isminin geçtiği 20 bin kadar ayet görülür. Bu ayetlerin hepsi Hz. İsa'nın kulluğundan ve Rab'bı olan Resul olduğundan bahseder. Allah'ın O'na pek çok ihsanlarda bulunduğunu açıklar. Bunların dışında tam anlaşılmayan pek çok ayetler de vardır. Hıristiyanlardan her fırka, kendi istekleri doğrultusunda uydurdukları dine uygun olarak bu ayetleri kendilerine göre yorumlamışlar, Hz. İsa'nın kulluğunu vurgulayan ayetleri terkederek, bu asılsız yorumlara dört elle sarılmışlardır.

Mektup şu cümlelerle son buluyor:

Burada insanı en çok şaşırtan nokta, Allah'ı, çağrısı ve kitabı bir olan Hz. İsa'nın getirdiği İncil'e, O'nun dinine, öğrencilerinin ve Hz. İsa'nın emirlerine sarılmalarına rağmenbu hususta aşırı ihtilaflara düşmüş olmalarıdır. Nitekim onlardan bir kısmı Hz. İsa «kul» derken, bir kısmı da Hz. İsa «İlâh»tır demiştir.

Şeyhülislâm İbn. Teymiye, el-Cevabus'-sahih (III)'inin başında, bu mektubu şöyle bitirir:

İşte bu satırlar Hasan b. Eyub'un sözlerinin son kısmıdır. O, hıristiyan bilginlerinin en ileri gelenlerinden ve onların sözlerini en iyi bilenlerdendir. Bu yüzden O'nun hıristiyanlardan naklettikleri, başkalarınm nakillerine göre en doğru olanıdır. O mektubunda ileri sürülen aklî ve nakli delilleri

kaydettiği gibi, onların görüşlerini çürüten aklî ve naklî delilleri de zikretmiştir. İbn Teymiye devamla diyor ki:

Buna rağmen biz, hıristiyan bilginlerinden, sadece mezheplerine ait nakillerde bulunanların sözlerini kaydettik. İskenderiye patriği İbn Patrik Nazmu'l-cevher adlı kitabı ile, onlara ait haberleri, konsillerini (34) ve ihtilaflarını anlatır. Ayrıca bu kitabında İbn. Patrik, Melekiyelerin görüşünü savunur, onlara ters düşenlere cevaplar verir. Hıristiyanların yaptıkları işlerin sebeplerini de açıklar (35).

Teslis ve Allah'ın birliği konularında ihtilafa düşen ve her biri diğerlerinden farklı görüşler ileri süren gruplara ait bilgileri toplayanların en meşhurlarından biri de İslâm devletinin IV. yy lı sırasmda İskenderiye Patriği olan Said b. Patrik'tir. İşte bu patrik gerek Nastûrilere, gerekse Milkanilere ait görüşleri çürütmüştür. Diğer taraftan Şeyhülislâm İbn. Teymiye de bütün grupların görüşlerini hem akıl, hem de nakil yolu ile dört dörtlük denilecek tarzda çürütmüştür.

Yine el-Cevabü's-sahih (III, 222)'inde İbn. Teymiye, Kur'an'ın Tevrat'tan üstün

---

(34) Hıristiyanlıkta dinin temel konuları üstünde karar almak için toplanan piskopos ve ilâhiyatçılar kurulu (O. Hançerlioğlu, İnanç Sözlüğü, İst., 1975).

(35) Bkz. el-Cevabü's-sahih, III, 169.

olan özelliklerini belirterek (s. 244) şöyle der:

Müslümanlar bütün peygamberlerin peygamberliğini ancak Hz. Muhammed'in bildirmesiyle öğrenmişlredir. O'nun peygamberliğini tasdik etmeksizin geçmiş peygamberlerden hiç birinin peygamberliğini kabul etmek mümkündür değildir.

PEYGAMBERLERİN VE KİTAPLARIN BİRLEŞTİĞİ NOKTALAR

İbn. Teymiye daha sonra peygamberlerin, ilâhi kitapların ittifak ettikleri noktalardan, genel külli kaidelerden bahseder. Ayrıca Hz. Muhammed, Hz. İsa ve Hz .Musa ile, Kur'an ve İncil arasında ortak nokta olarak Tevrat'ta zikri geçen hususlara temasla şöyle der:

Allah Tur (36)'da tecelli etti. Sair'den doğdu. Faran dağından yüceldi. Nitekim Tevrat'ın ilk bölümünde Hz. Muhammed'in geleceğinin müjdesi vardır. Ayni müjdeler Hz. Davut'un Mezmur'unda da geçer. Nitekim daha önce biz de bu üç mukaddes kitaptaki delillerden bahsetmiştik.

---

(36) Dağ. Tûr-ı Sinâ, Sina dağı. Sina yarımadasında Allah'ın tecelli ve Hz. Musa ile tekellüm ettiği dağ.

Yine el-Cevabu's-sahih (III, 282) inde İbn. Teymiye bilginlerden bir çoğunun, Muhammed b. Kuteybe'nin şu sözünü naklettiğini söyler:

Düşünenler için bunda gizli kapaklı bir şey yoktur; çünkü Allah'ın Tur dağından gelmesi, Tevrat'ı Hz. Musa'ya indirmesi anlamınadır. Bizim de ehl-i kitabın da inandığımız gibi Allah, Hz. Musa'ya Tur'da Tevrat'ı inzal etmiştir. Ayni şekilde Allah'ın Sair'den doğması, Hz. İsa'ya İncil'i inzal etmesi anlamına gelir. Zira Hz. İsa Arz-ı Halil (37)'de Sair bölgesindeki Nâsıra denilen bir köydendir. Bu yüzden o köye nisbetle kendisine tâbi olanlara Nasârâ denmiştir. Nasıl ki Allah'ın Sair'den doğması Hz. İsa'nın o bölgeden olması anlamını taşıyorsa, Faran dağından yücelmesi de O'nun Sair'den zuhurunu zorunlu kılar. Hz. İsa'nın Faran dağlarından yücelmesi Allah'ın Hz. Muhammed'e Kur'an'ı burada inzal etmesi anlamına gelir. Faran dağları ise Mekk edağlarının tâ kendisidir. İbn Teymiye devamla diyor ki:

Faran'ın Mekke olduğu konusunda ehl-i kitapla müslümanlar arasında bir anlaşmazlık yoktur. Şayet Faran Mekke değildir iddiası ileri sürülürse biz de deriz ki, Tevrat'ta Hz. İbrahim'in eşi Hâcer'le oğlu İsmail'i Faran'a yerleştirdiği geçmiyor mu? Yine biz diyoruz ki Faran, Allah'ın kendisinden yüceldiği yeri ve Hz. İsa'dan sonra kendisine

(37) Hz. İbrahim'in ülkesi.

kitap indirilen peygamberi bize gösterir. Hiçkimse Hz. İsa'dan sonra o diyarda bir kitabın indiğini ve bir peygamberin gönderildiğini ileri süremez. Öyle ise Allah'ın Faran dağlarından yücelmesi, Hz. Peygamber'i göndermesinden başka bir mana ifade etmez. Nitekim Cenab-ı Hak bu durumu Tevrat'ta kronolojik sıraya göre zikretmiş, önce Tevrat'ı, sonra İncil'i, sonra da Kur'an-ı Kerim'i indirdiğini açıklamıştır. İşte Allah'ın nuru ve hidayeti bu kitaplardır.

Kur'an-ı Kerim bu üç kitabın mekânlarına da işaret etmiştir. Cenab-ı Hak'kın «İncir hakkı için, zeytin hakkı için, Tûr-i Sîna hakkı için bu emniyetli memleket hakkı için...» (38) ayeti ,nur ve hidayetin fışkırdığı bu üç şerefli mekâna dair Allah'ın yeminleridir. Bu üç yerde Cenab-ı Hak Tevrat, İncil ve Kur'an'ı indirmiştir. Nitekim bu üç yer Tevrat'ta da bu şekilde geçmektedir.

PEYGAMBERLER HZ. MUHAMMED'İ MÜJDELEYEREK AÇIKÇA ADINI SÖYLÜYOR

Sonra İbn Teymiye el-Cevabü's-sahih (s. 307)'inde peygamberlerin, bir Arap peygamberinin geleceğine dair verdikleri müjdeleri zikreder. Bu konuda İşaya şöyle der:

---

(38) et-Tin, 1-4.

Ey Muhammed, ey Kuddus-u Rab, adın sonsuza dek sürecektir. Dediler ki, bundan sonra sapık birinin dil uzatmasına imkân var mıdır? Yine İşaya'da Hz. Muhammed'in adı «Ahmed» ve «Muhammed» olarak açıklanmıştır.

Yine İşaya diyor ki «Yeryüzünün birçok yönlerinden «Muhammed» diye ses geldiğini duyduk». Bu cümle de İşaya'nın, Hz. Rasulullah'ın ismini açık bir şekilde söylediğini göstermektedir.

Tevrat'ın bir bölümünü teşkil eden Habakkuk'ta da Hz. Muhammed'in adı iki kere açık şekilde geçmektedir:

Allah Teman'dan ve Kuddas Faran dağından geldi. Gökyüzü Hz. Muhammed'in güzelliği ile aydınlanmış, dünya O'nun hamdi ile dolmuştur. Parıltısı ışık gibidir. Şerefi ile ülkeleri kaplamıştır. Oklar O'nun emriyle suya kanmıştır.

İbn Teymiye sözünü şöyle bitiriyor:

İşte bu peygamberlik ancak Hz. Muhammed'e yaraşır, ancak O'na uygun düşer. Yukarıda geçen cümlelerdeki işaretler ancak O'na delalet eder. Her kim bu ifadeleri hedefinden saptırmağa çalışırsa boşuna gayret sarfetmiş olur.

Yuhanna, İncili'nin XV. aslında, Hz. İsa'nın şöyle dediğini nakleder:

Gerçekte Paraklit (39), Baba'mın gönderdiği hakikat ruhudur. O sizin her halinizi bilir. Yine Yuhanna İncili'nde Hz. İsa'nın şakirtlerine şöyle dediğini nakleder:

Şayet siz beni seviyorsanız vasiyetlerimi tutun. Ben de Baba'dan size başka bir Paraklit vermesini isterim. O hakikat ruhu sonsuza kadar sizin aranızda kalacaktır.

İbn Teymiye bu İncillerden Hz. Muhammed'le ilgili diğer müjdeleri naklettikten sonra bu müjdeleri tek tek ve cümle cümle geniş bir şekilde açıklar. Bu müjdelerin başkasına değil de sadece O'na delalet ettiğini ve yalnız O'na tıpatıp uyduğunu tesbitle yazısına şöyle devam eder:

---

(39) Yuhanna İncili'nin diğer bablarında da (Yuhanna, XIV, 26; XVI, 13; XX, 17) Hz. İsa, Peygamberimizin geleceğinden bahseder. Bu bahsediş Paraklit kelimesi ile ifade edilmiştir. Paraklit'in yunancası «Parakletos»tur. Kendisinden yardım görülen, şâhit olarak gösterilen manalarına gelir. İncil'in bundan sonra yakın zamanlarda basılan Türkçe nüshalarında bu «Paraklit» kelimesi değiştirilmiş, yerine «Teselli edici» denilmiştir. Hıristiyan din nâşirlerinin isim değiştirmeleriyle, İncil'den müstakbel mürşidin irşadına dair zikredilen vazifeler, bütün semavî kitaplarda zikredilmekte olduğuna ve İsa ile Hz .Muhammed arasında tarihen kayda değer bir peygamber bulunmadığına göre, İncil'in «Paraklit»inin Kur'an diliyle Hz. İsa'nın haber verdiği «Ahmed» (Muhammed) olması gerekir (Zeynuddin Ahmed Zebîdi, Sahih-i Buhari, Tecrid-i Sarih, (çev. Kâmil Miras) İst., 1945, IX, 292).

Paraklit'in anlamı ister «hâmid», ister «hammâd», ister «hamd», ister «muiz» (izzet ve ikram edici) olsun, bu sıfatların Hz. Muhammed'e ait olduğu gün gibi âşikârdır; çünkü Hz. Muhammed ve ümmeti her durumda Allah'a şükreden, O'na çok hamdedicilerdir. Hamd sancağının sahibi de O'dur.

Daha sonra İbn Teymiye, belâgat, nazım ve lâfız açılarından Kur'an'ın icazını çeşitli yönlerden bölümler halinde açıklamıştır. Ayrıca Kur'an emirlerindeki derin manaları, gayba ait verdiği haberleri, âhiret hakkındaki açıklamalarını ve koymuş olduğu kesin delilleri, darb-ı mesel halindeki aklî kıyasları da anlatmıştır. İbn Teymiye devamla diyor ki :

Kur'an'ın icazı konusunda ileri sürülen tarzlar tamamiyle Kur'an'ın icazı (40) na delildir. Herkes dikkati ölçüsünde ondan bir şeyler kavrar.

İbn Teymiye diğer bölümlerde Peygamber'in hayatı, O'nun gösterdiği yol, ahlâkı ve özellikleriyle ilgili bilgiler verir. O'nun, kendisinde ve halifelerinde tecelli eden mucizelerini anlatır (s. 120). Daha sonra Hz. Peygamber'in gayba ait haberleri üzerinde durur (s. 148). Geleceğe ait bu ve benzeri türden verdiği haberler kendisinden sonra aynen gerçekleşmiştir. İnsanlar da bunu görmüşlerdir. Diğer taraftan Hz. Peygam-

(40) Az sözle mana anlatma.

ber'in verdiği haberlerden henüz gerçekleşmemiş olanlar da vardır.

İbn Teymiye daha sonra yalnız tarih, siyer, gramer, dil veya hadis bilginlerince tevatür (41) derecesine ulaşan bilgileri ve delillerini zikreder. Ayrıca muhaddislerin açıklamalarının, yukarıda saydıklarımızın hepsinden daha sağlam ve daha güvenilir olduğunu açıklar. İbn Teymiye devamla (s. 235) diyor ki :

Peygamberimiz hakkında zikrettiğimiz bütün bu alametler, onların görüş birliğine vardıkları bilgilerdir, ayrılığa düştükleri bilgiler değil!...

Yine İbn Teymiye devamla diyor ki, dürüst ve ahlâklı bir insanın yüzünde, dürüstlüğünün nuru belirir. Simasındaki bu özellikle bilinir. Kâdı İyaz'ın, Hz. Peygamber'in nübüvveti hakkında şöyle dediği nakledilir :

İnsaflı bri kişi, bizim daha önce bahsettiğimiz O peygamber'in geride bıraktığı eserlerin güzelliğini, ilminin üstünlüğünü, aklının ve hilminin parlaklığını, her yönden kâmil oluşunu, bütün iyi hasletlerini, evet bütün bunları düşündüğü ve O'nun durumuna bilerek şahit olduğ uzaman ,peygamberliğinin ve davasının doğruluğunda da asla şüphe etmez.

---

(41) Bir haberin ağızdan ağıza dolaşarak yayılması, bir hadis-i şerifin bir cemaat tarafından rivayet edilmesi hali.

İbn Teymiye diyor ki, bu onların Hz. Muhammed'e bağlanma ve O'na inanma hususunda yeter de artar bile. Şeyhülislâm İbn Teymiye el-Cevabü's-sahih'inin sonlarını şu kesin hükümle noktalıyor:

Gassan Meliki Cülendâ'ya Rasulullah'ın İslâm'a davet haberi ulaşınca Cülendâ şöyle der:

Allah'a yemin olsun ki, tavsiye ettiği hayra önce bizzat kendisi sarılan bu ümmi peygamber bana doğru yolu göstermiştir. Yasakladığı kötülüğü ilk önce kendisi terketmiştir. Başarı elde ettiğinde gururlanmamış, başarısız olduğunda da üzülmemiştir. O peygamber yeminine bağlıdır, verdiği sözü tutar. Ben şahadet ederim ki O peygamberdir.

Niftaveyh aşağıdaki ayet hakkında şöyle der: «... onun yağı ateş dokunmasa bile nerdeyse ışık verir, nur üstüne nurdur. Allah nuru ile dilediğini hidayete erdirir...» (42). Bu ayet Allah'ın, peygamber için getirdiği bir misaldir ve âdetâ şöyle buyurmaktadır: O peygamber Kur'an'ı okumamış olsaydı bile görünüşü dahi Hz. Muhammed'in kendisinin peygamberliğine delalete yeterli olabilirdi. Nitekim İbn Ravâha da bu konuda şöyle diyor:

Kendisi hakkında apaçık ayetler olmasa bile
O'nun görünüşü yine sana doğruyu gösterirdi.

---

(42) en-Nur, 35.

1956 yılında, Hıristiyan - Müslüman Yardımlaşma Derneği'nin daveti üzerine Amerika Birleşik Devletlerini ziyaret ettiğim zaman hıristiyanlarla müslümanlar arasındaki yardımlaşmayı teşvik etmiştim. Ayni şekilde, bundan önce Lübnan, ondan sonra da İskenderiye'deki toplantılarımızda bu görüşümü dile getirmiştim. Biz bu birliğin çok sağlam temellere oturtulmasını istiyoruz; çünkü biz bu birliğe dayanarak, maddi medeniyetin ortaya koyduğu atom, hidrojen ve diğer bombaların ölümle tehdit ettiği insanlığa topyekûn kurtuluşu haykırıyoruz.

Gerçekte harp - ki Allah göstermesin - patlak verdiğinde, yakıtı azap çekmiş olan bu âlem olacaktır. Harbin sonunda dünyamız da yok demektir. Yapmamız gereken samimi ve insânî ilk iş, yeryüzündeki mazlum ve zayıflara yardım etmektir. Bu da ancak Hak din mensuplarının yardımlaşmalarıyla gerçekleşebilir.

RUSYA'DA

Bu yardımlaşma hareketi her yerde büyük bir istekle karşılanmış, Rus hıristi-

yanları bu gayrete büyük önem vermişlerdir. 1954 yılında Rus İlim Cemiyeti, Şam İlim Cemiyeti üyelerinden dört kişiyi ülkelerini ziyaret ve ilmi bir toplantı için Moskova'ya davet etmiş, bizim Şam İlim Cemiyeti de kendi üyeleri arasından şu dört kişiyi seçmişti : 1. Emir Cafer el-Haseni, 2. Dr. Hüsnü Sabh, 3. Dr. Sami ed-Dehhan, 4. Bu satırların yazarı Muhammed Behcetü'l-Baytar.

Rus İlim Akademisi bu büyük meselede benim aktif bir rolüm olduğunu ve bizim insanlık yolunda yek vücut olarak çalıştığımızı anlamışlar, bundan da büyük bir sevinç duyarak başarıya ulaşmamızı temenni etmişlerdir. Ben burada dinini kaybetmemiş bir gençlik gördüm. Bunun üzerine bir müsteşrike, Leningrad'ın nüfusunu sordum. Bana dört milyon kadar dedi. Tekrar sordum. Peki, buradaki hıristiyanların sayısı ne kadar? Cevap verdi, üç milyondan fazla. Moskova, Taşkent ve Semarkant camilerinde müslüman kardeşlerimizle namaz kıldık, ezan, hutbe ve Kur'an dinledik. Bütün bu ibadetler Arapça olarak yapılıyordu.

KUR'AN'DA UYDURMA OLDUĞU İDDİASI

Üstad Haddâd'ın, Kur'an-ı Kerim'deki bazı surelerin bazı ayetlerinin uydurma, yani Kur'an'a hariçten yapılmış bir ilâve olduğu iddiası son derece acaiptir. Oysa Had-

dad, müslümanların din ve kitapları üzerine nasıl titrediklerini ve kendisinin bu sapık iddiasını hiç kimsenin asla kabul etmeyeceğini de bilir. Bu böyle olduğu halde, nasıl olurda «Allah size ayetlerini bir bir açıklıyor. Allah bilendir ve hikmet sahibidir» (43) ayeti karşısında böyle bir saçmalıkta bulunur?

İşte dinin birliği konusunda sayın yazarın ayetlerden naklettiği manaların özeti:

1. Allah-u Taâla'nın varlık ve birliğine, ilmi ve hikmetine, adaleti ve rahmetine imandan ibaret olan bütün peygamberlerin arasında müşterek dinin esasını açıklamak. Usul-ü dinin birinci kısmı budur.

İkinci kısım ise, Hz. İsa'nın annesi bâkire Hz. Meryem ile O'nun hakkındaki Kur'an nassları ve bu nassların incelenmesi hakkındadır.

Üçüncü kısım, O'nun lâkabı (Kur'an'da İsa) ve O'nun hakkında gelmiş olan ayetleri sıralamak.

2. Sonra bu ayetlerin de tahlilini yapmak.

Biz bu gibi fikirlere Kur'an'dan ve İslâm bilginlerinin sözlerinden cevap vermeğe başlıyoruz:

---

(43) en-Nur, 18.

Ey müslümanlar! Allah hikmet ve kitabı size öğretmek, nefsinizi temizlemek, dünya ve âhiret mutluluğuna kavuşmanız için bir nur ve hidayet olmak üzere Kur'an-ı Kerim'i göndermiştir. Allah bu Kur'an'ı, ne hâkimlerin (idarecilerin) kanunlarına benzer dünyevi kuru bir hüküm, ne insanları tedavi etmek için tıbbi bir kitap, ne sonradan ortaya çıkan olayları açıklayan insanlık tarihi, ne de kazanç ve menfaat yollarını gösteren teknik bir kitap olarak indirmiştir. Çünkü bütün bunlar Allah'ın, insanın gücü dahilinde kıldığı şeyler cümlesindendir, Rabbımızdan gelecek bir vahye bağlı değildir.

İLERİ SÜRÜLEN AYETLER VE MANALARI

Yazarın, uydurulmuş olduğunu iddia ettiği ayetler ve bunlara bizim cevabımız :

1. Burada bizim kanaatimiz şudur: el-Mü'minun, 53 ayetini sizin anlayışınız uydurmadır; çünkü bu ayette, dinlerini çeşitli kitaplar halinde paramparça eden iki kitap ehli arasında ne bir kavga, ne kavganın niteliği söz konusu edilmiştir. Aksine bu surenin tamamı Hz. Muhammed'in kavminden bahsetmektedir. Halbuki onlar bunu anlamaya yanaşmamaktadır (44).

---

(44) el-Mü'minûn, 71.

el-Mü'minun, 54 ayetinin «Ama insanlar din konusunda aralarında bölük bölük oldular. Her bölük kendi tuttuğu dinden memnundur» (45) öncesi ve sonrası ile uyum halinde bulunması garip değil midir? bilindiği gibi el-Mü'minun suresi Mekke'de nazil olmuştur ve bir öncesi sure de Hac suresidir. Cenab-ı Hak Hac suresini müminlere hitapla onlara namaz kılmayı, zekât vermeği ve hayırlı işler yapmayı- ki bunlarda müslümanları kurtuluşa hazırlama vardır- emrederek bitirdikten sonra Müminun suresinin başında yedi hayırlı vasfı kendisinde toplayan kimseler için kurtuluşu kesinleştirmiştir. İnsanın yaratılışından, mükemmel bir insan haline gelinceye kadar geçirdiği safhaları zikrettikten sonra iman ve ameline göre mükâfat veya cezasını alması için neticede Rabbı'na döneceğini beyan buyurmuştur.

Allah, kudretinin delillerinden olarak gökleri ve yeri yaratışını, buraları hayvanlarla donatışını zikrettikten sonra, milletlerden çoğunun işin sonunu düşünmeği ve ibret almayı ihmal ettiklerini, böylece eski milletler ve meşhur ibretler gibi olduğunu açık-

(45) el-Mü'minun, 54.

lamıştır. Yine Allah, bu milletlerden, kendisinden başkasına veya kendisiyle birlikte mahlukata da ibadet edenlerin bulunduğunu, bunların ne kendilerine, ne de başkalarına fayda ve zararlarının dokunamıyacağını, ne öldürmeğe, ne de diriltmeğe güçlerinin yetmeyeceğini de açıklamıştır.

Burada (el-Mü'minun suresi) peygamberlerin kıssaları, kendilerini zulüm, isyan ve kibirle yalanlayan kavimleriyle birlikte zikredilmiştir. Nuh, Hud, Salih, Lut, Şuayp, Musa ve Harun'un kıssaları bu cümlededir. Sure Hz. İsa'nın kıssası ile son bulmuştur.

Burada peygamberlerin hepsi şu ayetteki gibi çağrıda bulunmuşlardır.

Ey peygamberler, temiz şeylerden yiyin, yararlı iş işleyin, doğrusu ben yaptığınızı bilirim. Şüphesiz bu müslümanlık bir tek din olarak sizin dininizdir,ben de Rabbınızım. Öyle ise benden sakının. Ama insanlar din konusunda aralarında bölük bölük oldular. Her bölük kendi tuttuğu dinden memnundur (46).

Bir tefsir imamı şöyle diyor: Allah-u Taâla, bize geçmiş peygamberlerin kavimleriyle birlikte bazı kıssalarını naklettikten sonra onların hepsine helâl şeylerden yemelerini, iyi amel işlemelerini, büyük nimetten kendilerine verilen kadarı ile yetinmelerini, takdir edilemiyecek kadar güzel meziyetlerle

---

(46) el-Mü'minun, 51-53.

bezenmelerini tavsiye eder. Sonra yine Allah yaptıkları gizli -açık her şeyi bildiği için onları sakındırmıştır; çünkü onların hiç bir işi Allah'a gizli değildir.

Sonra Allah onları gerçek Hak dine irşat etmiş, fakat milletler dinlerinde fırkalara ayrılarak her millet kendi dinini beğenmiştir. Nitekim Kureyş'in durumu da böyle idi. Allah buyurur ki: «Şüphesiz bu müslümanlık bir tek din olarak sizin dininizdir...» (47). Peygamberler topluluğu, sizin dininiz birdir, milletiniz de birdir. O da ortağı olmayan bir tek Allah'a ibadete davettir. Zaman ve şartlardan dolayı ahkâm ile dinler arasındaki farklılık, dinde ihtilaf olduğu anlamına gelmez, çünkü dinlerin temeli birdir. «...ben de Rabbınızım, öyle ise benden sakının... » (48) Gerçekte sizin Rabbı'nız benim. Rablıkta ortağım yoktur. Cezamdan çekinin, azabımdan korkun. «Ama insanlar din konusunda aralarında bölük bölük oldular. Her bölük kendi tuttuğu dinden memnundur» (49).

Peygamberlerin etbaı fırkalara ve gruplara ayrılmışlar, fırkalardan her biri kendini beğenir, kendi kanaatleri ile öğünür ve kendi fikrinin vazgeçilmez hak olduğuna inanır hale gelmiştir. Bu surenin tamamı, diğer sureler gibi genel olarak Hz. Muhammed'in kavmini veya diğer milletler ile ka-

---

(47) el-Mü'minun, 52.
(48) el-Mü'minun, 52.
(49) el-Mü'minun, 53.

vimleri zikretmiyor mu? İnsanların, Allah'ın dinine döneceklerini, o dinin de İslâm olduğunu, İslâm'ın birlik dini olduğunu, Allah'ın doğmamış ve doğrulmamış olduğunu, hiç bir şeyin O'nun benzeri olmadığını açıkça ilân etmiyor mu?

ALLAH'IN RASULLERİ ARASINDAKİ TAM BİRLİK

Âraf suresinde Hz. Musa'nın şu duaları yer almaktadır:

Hz. Musa bu dünyada ve âhirette bizim için en güzel olanı yaz, biz Sana yöneldik, dedi. Allah: Azabıma dilediğim kimseyi uğratırım, rahmetim her şeyi kaplamıştır, bunu, Allah'a karşı gelmekten sakınanlara, zekât verenlere, ayetlerimize inanıp yanlarındaki İncil'de ve Tevrat'ta yazılı buldukları, haber getiren, okuyup yazması olmayan peygamber Muhammed'e uyanlara yazacağız» (50).

Ayet-i kerimede geçen, dünyada iyilik, âfiyet, rızık bolluğu, Firavun ve taraftarlarından ayrı şerefli bir hayattır. Ahirette iyilik ise, cennete girmek ve Cenab-ı Hak'kın rızasını kazanmaktır. Yine ayet-i kerimede geçen «Biz sana yöneldik» sözünün anlamı

(50) el-Araf, 155-157.

şudur: İçimizdeki beyinsizlerin başka ilâhlar aramasından, buzağıya tapmasından biz tevbe ettik ve sana döndük. Ayni şekilde içimizdeki akıllıların, onların bu hareketlerine göz yummalarından dolayı da afv ve merhamet umarak sana döndük.

Ayet-i kerimede bu isteklere cevap olarak Cenab-ı Hak şöyle buyurur.

Adalet ve fazilet kâinatta kendisinin kanunudur, yani adalet kâfir ve günahkârların başına gelen azabıdır. Fazilet ise âlemde her şeyi kuşatan rahmetidir. Şayet o rahmet olmasa kâfir küfrünün, günahkâr da günahının yüzünden helâk olurdu. Nitekim aşağıda mealini verdiğimiz ayette şöyle buyurulur:

Eğer Allah insanları günahları yüzünden muahaze etseydi yerin sırtında hiç bir canlı mahluk bırakmazdı. Fakat o bunları muayyen bir müddete kadar geciktiriyor. Nihayet vakitleri gelince muhakkak ki Allah kullarını hakkıyla görücüdür. (51). Cenab-ı Hak açıklamasına devamla şöyle buyurdu: Allah'ın rahmeti, küfür ve günahlardan sakınanlarla, sadaka vermek suretiyle nefislerini temizleyenler üzerindedir. Bu açıklamada yahudilerin kaleblerinin mal sevgisiyle dolu olduğu, mal biriktirerek Allah yolunda harcamaktan kaçınmaları sebebiyle fesada uğradıklarına işaret vardır. Cenab-ı

---

(51) el-Fâtır, 45.

Hak «...onlar ki ayetlerimize iman etmektedirler» (52) ayeti ile âdeta şöyle buyurmaktadır: Ayni şekilde Ben o rahmeti bizim bütün ayetlerimizi tasdik edenler için de yazacağım. O ayetler ki hem bizim birliğimize, hem de elçilerimizin doğruluğuna kesin bir şekilde delalet eder.

Şu üç sıfat onların belirgin vasıflarını gösterir: Allah'tan korkmak, Zekât vermek, Allah'ın ayetlerine inanmak. Onlardan her kim, Allah'ın bütün peygamberlerine ve kitaplarına inanan ümmi peygambere (Hz. Muhammed) ulaşırsa, O'na inanır ve O'nun getirdiği Kur'an'dan şunu öğrenir; bütün ilâhi kitaplarda ve peygamberlerin sözlerinde Allah'ın dini birdir. O da ümmi olan peygamberden öğrenilecek hususlardır. Ümmilik O'nun nübüvvet delillerinden biridir. Çünkü O, inancı, ahlâkı, terbiyesi ve amelleri bozulmuş olan insanlığı düzeltmek için en yüce ilimleri getirmiştir. Ve kendinden önceki uzun zaman mesafesinde insanlığa hakim olan nizamlarını değiştirmiştir. Bütün din mensubu insaf sahibi kişilerin kabul edecekleri gibi çevresindeki milletlerin hayatında da büyük etkiler yapmıştır.

Allah Kur'an'ında şöyle buyurur: «Onlar yanlarındaki Tevrat ve İncil'de ismini ve sıfatını yazılı bulacakları ümmi nebi olan O Rasul'e tâbi olanlardır...» (53). Yani İsrail

---

(52) el-Araf, 156.
(53) el-Araf, 157.

oğulları, Tevrat ve İncil'de vasıfları yazıldığı üzere o kişinin şüphesiz Hz. Muhammed'ten başkası olmadığını göreceklerdir.

Tevrat'ta şöyle buyurulur:

Rab Sina'dan geldi ve onlara Sair'den doğdu. Faran dağından parladı ve mukaddeslerin onbirleri içinden geldi. Onlar için sağında o ateşli ferman vardı (54). Burada geçen «Rab Sina'dan geldi» cümlesi, Tevrat'ı Hz. Musa'ya vermesi anlamına, «Sair'den doğdu» cümlesi İncil'i Hz. İsa'ya vermesi anlamına, «Faran dağından parladı» cümlesi de Kur'an'ın inzali anlamına gelir; çünkü Faran, Mekke dağlarının adıdır.

İncil'de şu sözler geçmektedir:

Babamdan size göndereceğim Tesellici (Paraklit) Babadan çıkan hakikat ruhu geldiği zaman, benim için o şahadet edecektir. Siz de şahadet edersiniz, çünkü başlangıçtan benimle berabersiniz (55).

Paraklit İbranca «Ahmed» anlamına gelir. Nitekim Cenab-ı Hak Kur'an'ında Hz. İsa'nın diliyle şöyle buyurur:

Meryem oğlu İsa da bir zamanlar şöyle demişti: «Ey İsrail oğulları, ben size Allah'ın peygamberiyim. Benden evvelki Tevrat'ı tasdik edici, benden sonra gelecek peygamberi

---

(54) Tesniye, XXXIII, 2.
(55) Yuhanna, XV, 26-27.

de - ki adı Ahmed'tir - müjdeleyici olarak geldim...» (56).

Tevrat, Tekvin'de şöyle bir cümle vardır:

Yahuda'dan Gadib hala devam ediyor. Râsim de onun emrinin altından çıkıyor. Tâ ki o kendisi için olan gelinceye kadar bütün milletler onda toplanıncaya kadar (57). Bu cümlede, Hz. Musa ve Hz. İsa'nın dinleri tamamlandıktan sonra Hz. Muhammed'in geleceğine dair açık bir işaret bulunmaktadır. Çünkü hükümden kastedilen Hz. Musa'dır. Zira, Hz. Yakub'tan sonra şeriat sahibi olarak ancak Hz. Musa gelmiştir. Râsim'den maksat da Hz. İsa'dır. Bu iki peygamberden (Hz. Musa ve Hz. İsa) sonra yeni bir din ile sadece Hz. Muhammed gelmiştir. Cenab-ı Hak Enam suresinde Hz. İbrahim'e lutfettiği ihsanı şöyle dile getiriyor:

Biz O'na İshak ile Yakup'u ihsan ettik ve her birini hidayete erdirdik. Daha evvel de onun neslinden Davud'u, Süleyman'ı, Eyup'u, Yusuf'u ve Harun'u hidayete kavuşturduk. Biz iyi hareket edenleri işte böyle mükâfatlandırırız (58).

---

(56) es-Saf, 6.

(57) Tekvin. Yazar cümlenin yerini tam göstermediği için cümle ktiaptan tercüme edilmiş, metindeki kapalılık kısmen tercümeye de yansımıştır (çev.).

(58) el-Enam, 84.

Gayr-i müslimlerden bazı ileri gelenler «...daha evvel de Nuh'u hidayete kavuşturduk...» ayetinde o'nun en büyük dedelerinden biri olan Hz. Nuh'un adının geçmesini bir türlü anlayamamışlardır. Çünkü ayet Allah'ın Hz. İbrahim'e bağışladığı çocukları ve torunlarından bahsetmektedir. Bağışlaması O'nun ecdadının büyüklüğü anlamına gelmez mi? O da Hz. Nuh değil midir? «...daha evvel de Nuh'u hidayete kavuşturduk...» ayeti hakkındaki cevabımız:

Hz. İbrahim ve zürriyetini kavuşturduğumuz hidayetin benzerine O'nun ceddi Nuh'u da kavuşturduk. O'na nübüvvet ve hikmeti verdik, yani halkı doğruluk yoluna kılavuzlama görevini... Bunun anlamı Hz. İbrahim'in soyunun, en şerefli soy olduğunu göstermektir; çünkü Allah O'na İshak ve Yakub gibi evlatlar vermiştir. İsrail peygamberlerini de o ikisinin neslinden göndermiştir. Hz. İbrahim'i de, Nuh, İdris ve Şuayb gibi temiz babaların zürriyetinden çıkarmıştır. o, babaları kerim, çocukları şerefli birisidir.»

Biz O'na İshak ile Yakub'u ihsan ettik ve her birini hidayete erdirdik. Daha evvel de Nuh'u ve O'nun neslinden Davud'u Süleyman'ı, Eyup'u, Yusuf'u, Musa'yı ve Harun'u hidayete kavuşturduk. Biz iyi hareket edenleri işte böyle mükâfatlandırırız. Zekeriyya'ya, Yahya'ya, İsa'ya, İlyas'a da böyle hidayet verdik. Onların hepsi salihlerdendi. İsmail'i, Elyesa'ı, Yunus'u, Lut'u da hidayete

ilettik. Her birine âlemlerin üstünde yüksek meziyetler verdik (59).

Burada «zürriyetini» kelimesindeki zamir Hz. İbrahim'e aittir; çünkü söz O'nun hakkındadır. Allah'ın O'na verdiği nimetler zikredilmektedir.

Burada Hz. Nuh'un zikredilmesi O'nun dedesi olduğundandır. Cenab-ı Hak burada da -yukarıda geçtiği gibi- babalar ve çocuklarına verdiği nimetleri O'na göstermektedir. Allah-u Taâla kitabı da, peygamberliği de onların nesillerine vermiştir. Nitekim bu konuda bir ayet-i kerimede şöyle buyurulur.

Andolsun biz Nuh'u ve İbrahim'i peygamber olarak gönderdik. Peygamberliği de, kitabı da onların nesillerine verdik. Binnetice içlerinden doğru yolu bulanlar var. Bir çoğu da fâsık kimselerdi onların (60).

Bunun anlamı şu demektir: O'nun neslinden Hz. Davut ve Hz. Süleyman'ı hidayete ulaştırdık. Allah-u Taâla bu ayetlerde peygamberlerinden ondördünün adını açıklamış, ancak onları zaman veya üstünlükleri açısından sıralamamıştır; çünkü Allah kitabı insanlara bir öğüt olarak indirmiştir, yoksa varlıkları açısından onların olaylarını ayrıntıları ile sıralayan bir tarih kitabı olarak değil... Âlimlerden bazıları bu sıralama-

---

(59) el-Enam, 84-86.
(60) el-Hadid, 26.

da bir inceliğin olduğunu düşünmüşler ve şöyle demişlerdir:

Allah peygamberleri üç kısma ayırmıştır. Bu kısımlardan her birinde ortak mana vardır. Hz. Davut, Hz. Süleyman, Hz. Eyup, Hz. Yusuf, Hz. Musa ve Hz. Harun, evet Allah-u Taâla bunlara nübüvvet ve peygamberlikle birlikte mülk, emirlik, hüküm ve beylik de vermiştir. Hz. Davut ve Hz. Süleyman zengin iki melik idiler. Hz. Eyup zengin, cömert ve kavminin reisi idi. Hz. Yusuf, büyük bir vezir, mutasarrıf bir hükümdardı, fakat bu ikisi (Eyup, Yusuf) bollukla imtihan edildikleri gibi sıkıntı ile de imtihan edilmişlerdir. Bolluğa şükrettikleri kadar sıkıntıya da sabretmişlerdir.

Hz. Musa ve Hz. Harun hükümdar idiler, melik olmadılar. Kur'an, hidayeti konusunda onları şu sıralamaya tâbi tutmuştur:

Onların en üstünü Hz. Musa ve Hz. Harun'dur. Sonra Hz. Eyup ve Hz. Yusuf, sonra da Hz. Davut ve Hz. Süleyman gelir. Kur'an bu konuda «iyi hareket edenleri işte böyle mükâfatlandırırız» (61) buyurur. Başkanlık ve dünya nimetleri ile insanları doğru yola sevketme ve din hidayetini birleştirmek suretiyle ...İşte ecdad ile babalar, çocuklarla torunlar arasını birleştirmenin inceliği buradadır.

3. Allah Kur'an-ı Kerim'inde şöyle buyurur:

---

(61) el-Enam, 84.

O dini doğru tutun, onda tefrikaya düşmeyin, diye dinden hem Nuh'a tavsiye ettiğini hem sana vahyeylediğimizi, hem İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi sizin için de şeriat yaptı. Senin kendilerini davet etmekte olduğun bu şey müşriklerin üzerinde büyüdü. Allah kimi dilerse buna onu seçip çeker, ancak kendisine itaatla dönmekte olanları buna muvaffak eder (62).

Bu ayette geçen «...hem sana vahyeylediğimizi...» cümlesi itiraziyedir ve belki de zâittir. «...senin kendilerini davet etmekte olduğun bu şey müşriklerin üzerinde büyüdü...» cümlesindeki davet ettiği şeyin tevhit olduğunu Beyzâvî açıklamıştır.

CEVAP

Yukarıdaki surede Allah-u Taâla şöyle buyurur:

Kâfirlerle ihtilaf ettiğiniz herhangi bir şey hakkında hüküm vermek Allah'a aittir. (63). Kullar dini bir hususta ihtilafa düştüklerinde o konuda hüküm vermek Allah'a aittir, son söz O'nundur. Allah o konudaki hükmünü kıyamet günü verir ve ayrılığa düşenlerin arasını ayırır. Allah-u Taâla, büyük şeriat getiren peygamberlere tavsiye ettik-

---

(62) eş-Şûrâ, 13.
(63) eş-Şûrâ, 10.

lerinin, bizim için de şeriat olduğunu açıklamıştır. Onlar resullerden ülü'l-azm (64) olanlardır. özellikle bu peygamberlerin zikredilmesi, şan ve şöhretlerinin büyüklüğünden kaynaklanmaktadır. Hz. Muhammed de o büyük peygamberlerdendir. O ümmî bir Arap peygamberidir. Kendisinden önceki peygamberlere vahyedildiği gibi O'na da vahiy gelmiştir. O, peygamberlerin sonuncusudur. Her peygamber, kendisine emredilen şeyleri yapmakla görevlidir. Bütün peygamberlere emredilen şey ise Allah'ın birliğidir. İslâm'dır. Bu hususlar, asırların geçmesi ve milletlerin değişmesiyle değişmez. Zira bütün ilâhi dinlerde temel unsurlar Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve âhiret gününe imandır. Bunları güzel sözler, iyi işler, iyi ahlâk ve iyi sıfatlar takibeder.

Peygamberlerin etbaından, hakka muhalefet, hak kendilerine tebliğ edildikten ve o konuda bir diyecekleri kalmadıktan sonra da devam etmiştir. Onları buna sevkeden de sadece azgınlık, düşmanlık ve hasettir. İlk nesilden sonra gelenler, bağlandıkları inançları bilerek değil de delilsiz olarak, atalarını

---

(64) Allah-u Taâlâ'nın kendilerinden ahd ve misak aldığı, ilâhi emirlerin yerine getirilmesi konusunda azim sahibi olan peygamberlerdir. İslâm kaynaklarına göre bu peygamberler Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed'tir. (Kamus Tercümesi, İst., 1305, IV, 400).

takliten dolayı benimsemişlerdir. Halbuki onlar bu hususlarda şüphe, şaşkınlık ve tamiri mümkün olmayan bir ihilaf içindeydiler. Sonra Allah-u Taâla peygamberine şöyle emretmiştir.

İşte bunun için sen Habibim onları tevhide davet et. Emrolunduğun vech ile dosdoğru harekette sebat kıl. Onların heva ve heveslerine uyma ve de ki, Ben Allah'ın indirdiği her kitaba inandım. Aranızda icra-yı adalet etmemle emrolundum. Allah bizim Rabbimiz, sizin de Rabbinizdir. Bizim amel ve hareketlerimiz bize, sizin amel ve hareketleriniz de size aittir. Bizimle sizin aranızda tartışılacak bir şey yoktur. Allah hepimizi bir araya toplar, dönüş O'nadır (65).

Allah onlara, dinde birliği tavsiye ve ayrılığın olmaması gerektiğini bildirmiş, Rasulullah'a, onları nefislerinin bâtıl isteklerine uymaksızın kolay olan Hanif dininde birleşerek bu dinde kararlı olmağa çağırmasını emretmiştir. İlâhi kitaplara iman etmeleri, insanlara adaletli davranmaları, kendisiyle onlar arasında eşitlik sağlamaları da yine Allah'ın buyruklarındandır. Buna göre bilmediği şeyi onlara emretmeyecek, yasakladığı şeyi kendisi de yapmayacaktır. Daha sonra ayet-i kerimede şu açıklama vardır: Onların hepsinin ilâhı birdir, herkes yaptığı işten sorumludur. Allah kıyamet

(65) eş-Şûrâ, 15.

günü bütün insanları toplayacak ve amellerinin karşılığını verecektir.

Bu ayet on emir ve yasağı ihtiva etmektedir. Bunlardan her biri müstakildir ve tek başına bir hükme delâlet eder. Bu tâlim ve tavsiyelerin hile neresindedir? Bu peygamber de onlara muhatap olmuştur. Onlar hem O'nun, hem de O'ndan önceki peygamgamberlerin dinini oluşturur. Onlara vahyedilenlerin benzeri Hz. Peygamber'e de vahyedilmiştir. Allah'ın selâmı onların üzerine olsun.

Bir ayet-i kerimede şöyle buyurulur:

Biz Allah'ın boyasıyla boyanmışızdır. Allah'tan daha güzel boyası olan kim? Biz O'na kulluk edenleriz (66). Bu ayetin burarada gelecek bir vakitten ziyade olduğu bize açıkça görülmektedir. Çünkü bu ayeti o zaman dilimi içine sıkıştırmak nazmı parçalar, terkibi zedeler, sözün uyum ve ahengini bozar.

CEVAP

Bu surenin bir başka ayetinde Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

Yahudi ve hıristiyanlar müslümanlara, yahudi veya nasrani olun ki doğru yolu bu-

---

(66) el-Bakara, 138.

lasınız, dediler... (67). Bu ayetteki «dediler» kelimesi kitap ehline bir hitaptır, «veya» kelimesi ise dağıtma veya çeşitlendirme içindir, yani yahudiler, yahudi oldukları için Yahudilik'e, hıristiyanlar da hıristiyan oldukları için Hıristiyanlık'a çağırıyorlar demektir. «... De ki habibim, hayır, biz Allah'ı bir tanıyarak ve müslim olarak İbrahim'in dinindeyiz. O, Allah'a eş tutanlardan değildi (68). Yani biz İbrahim'e uyarız, yahut İbrahim'in dinine uyun. Çünkü O'nun dosdoğru olduğunda ve doğruluğa çağırdığında ihtilaf yoktur. Zira O'nun dini sapıklık ve zikzak bulunmayan bir cadde gibidir. Şirksiz ve putperestlik olmayan tevhit ve ihlasta kökleşmiştir.

Ey iman edenler, deyin ki, Biz Allah'a, bize indirilene, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilenlere inandık (69). Yani çağrınız, diğer semavi din sahipleri ile sizin aranızı ayıran, size has bir davet olmasın. Bilakis birleşme ve toplanma yoluna bakınız, çekişme ve ihtilaf olmayan dinin özüne ve ruhuna davet ediniz. O da, bütün peygamber ve resulleri kabul ederiz, İslâmla birlikte alemlerin Rabbına inanırız, O'ndan başkasına tapmayız, Allah'ın rasulleri arasında fark gözetmeyiz, demektir. Cenab-ı Hak devamla şöyle bu-

---

(67) el-Bakara, 145.
(68) el-Bakara, 135.
(69) el-Bakara, 136.

yurur: «sıbgata'llahi» (Allah'ın boyası) (70), biz daha önce zikri geçen Hz. İbrahim'in dini ile boyandık, yani Allah'ın boyası ve fıtratı üzere yaratıldık. O da Allah'ın peygamberlerini, rasullerini ve inanmış kullarını sünnet fıtratı üzerine boyamasıdır. (yaratmasıdır) (71). Bu yaratmada bölgesel gelenekler ile liderlerin ve ileri gelenlerin anlamsız isteklerine yer yoktur. Yaratma işi ancak Allah'a mahsustur. Allah vasıtasız ve yardımcısız yaratandır. «Allah'tan daha güzel boyası olan kim» (72). Allah'ın dininden daha güzeli yoktur. O'nun dini hayrın bütünü demektir. Kabile ve milletler onun etrafında kaynaşır. Allah'ın dini nefisleri arındırır, akıl ve kalbleri temizler. «Biz ancak O'na ibadet ederiz» (73), yani hahamlarımızı ve bilginlerimizi Rab kabul etmeyiz; çünkü onlar dinimizde ilâve ve eksiltme yaparlar. Kendilerince haram helâl koyarlar. Bizim içimizden bizi tevhide götüren Allah'ın boyasını (fıtratını, dinini) sökerler, onun yerine şirke götüren insan yapısı bir boyayı (dini) yerleştirmeğe çalışırlar.

Bu ayetlerin gaye ve hedefi, peygam-

---

(70) el-Bakara, 138.

(71) Sıbgatullah, Allah'ın insanlarda yarattığı akıldır ki, ancak o sayede hayvanlardan ayrılır. Bu ilâhi bir fıtrattır. «Sıbgatullah»a Hak din, ilâhi fıtrat, âdetullah gibi çeşitli manalar verilmiştir (H. Basri Çantay, Kur'an-ı Hakim ve Meâl-i Kerim, İst., 1962, I, 41).

(72) el-Bakara, 138.

(73) el-Bakara ,139.

berlerin ve rasullerin babası Hz. İbrahim'in dinine davet değil midir? Bu da şüphe ve indî görüş sahibi reislerin ilâve ettikleri fazlalıkları atmaktır.

Rabbimiz! Biz yöneticilerimize ve büyüklerimize itaat etmiştik, fakat onlar bizi yoldan saptırmışlar... (74) yani yoldan, senin kitabının hidayetinden ve resullerin ile peygamberine uymak bahtiyarlığından...

Daha sonra Kur'an dosdoğru dinin, Hz. İbrahim dininden başkası olmadığını açıklamış, ehl-i kitabın sadece kendilerinde bulunduğu iddiası ile müslümanlara karşı ileri sürdükleri delilleri iptal etmiştir. Ayrıca Allah'ın oğulları ve sevgilileri oldukları iddialarını da çürütmüştür. Çünkü Allah alemlerin Rabbı'dır. Herkesin Allah'a nisbeti aynıdır. Çünkü O yaratıcı ve Rab'tır. Onlar ise kuldur. Kullar ancak bedeni ve ruhi amelleriyle yükselebilirler. «... biz ancak O'na içten gelen bir samimiyetle bağlanmışızdır (75). Soya ve sopa güvenmeyiz. Ne soy sopa, ne de bizi, üzerimize düşen işleri yapmaktan alıkoymaya çağıran şefaatçilere güveniriz.

Bu ayetler insicamlı ve düzenli bir dizi teşkil etmiyor mu? Evet, yine evet!...

Hani bir zaman da Meryem oğlu İsa şöyle demişti: Ey İsrail oğulları! Şüphesiz

(74) el-Ahzab, 68.
(75) el-Bakara, 140.

ki ben size gönderilen Allah'ın peygamberiyim, önümdeki Tevrat'ı doğrulayanım ve benden sonra gelecek olan Ahmed ismindeki bir peygamberi müjdeliyenim. Ne vakit ki, o müjdelenen peygamber onlara açık belgelerle, mucizelerle geldi, bu apaçık bir sihirdir, dediler (76).

Görüyorsun ki «Ahmed» ve «Muhammed» kelimeleri ayni kökten gelse bile, sigaları (kip) ayni olmadığı gibi, isim de ayni değildir. Arap peygamberin (Hz. Muhammed) bu siga ile Kur'an'da geçtiği tek yer bu ayettir .Bu ayet-i kerimenin son kısmında fazlalık görülmektedir. Ancak bu hazfedildiği (77) takdirde ayetin metninde ve anlamında bir eksiklik meydana gelmeyeceği gibi, ayetin ahengi de bozulmaz.

CEVAP

Ahmed, Peygamberimiz Hz. Muhammed'in isimlerinden biridir. Şair Hassan şöyle diyor:

Allah, O'nun arşını ihata eden melekler ve iyi kişiler,

Mübarek olan Hz. Muhammed'e salat ve selâm getirirler.

---

(76) es-Saf, 6.

(77) Aradan çıkarma, çıkarılma, yok etme, silme, ortadan kaldırma.

Bir ayet-i kerimede Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

Hani bir zaman da Meryem oğlu İsa şöyle demişti: Ey İsrail oğulları, şüphesiz ki ben size gönderilen Allah'ın peygamberiyim, önümdeki Tevrat'ı doğrulayanım...» (78). Hz. İsa kavmine diyordu ki, ey kavmim, şüphesiz ki ben, Allah tarafından size gönderildim. Tevrat'ı, Allah'ın kitaplarını, önceden gelen ve sonradan gelecek olan bütün peygamberleri tasdik ederim. «... benden sonra gelecek olan Ahmed ismindeki bir peygamberi müjdeliyenim...» (79) yani Hz. İsa kavmini, geleceği Tevrat'ta müjdelenen Hz. Muhammed'i tasdik etmeğe çağırıyordu.

Tevrat'ta şöyle bir cümle vardır:

Allah Sina'dan geldi, Sair'den doğru, Faran dağlarında yüceldi. Sina, Hz. Musa'ya, Sair de Hz. İsa'ya vahiy gelen yerlerdir. Faran ise Mekke dağlarının adıdır ve Hz. Muhammed'e vahiy burada gelmiştir. Yine Tevrat'ta şöyle geçer:

Ya Musa, şüphesiz ki ben, İsrail oğullarına, onların kardeşlerinden senin gibi bir peygamber göndereceğim ve kelâmımı ağzına koyacağım. Musa onlara Allah'ın emrettiklerini söyleyecek. Benim adıma konuşan bu peygamberin sözünü kabul etmeyenlerden ve torunlarından da intikam alacağım.

---

(78) es-Saf, 6.
(79) es-Saf, 6.

Ayni şekilde İncil'de de Hz .Muhammed'in geleceğine dair müjde vardır:

Baba'dan size göndereceğim Paraklit (Tesellici) Baba'dan çıkan hakikat ruhu geldiği zaman benim için o şahadet edecektir, size her şeyi bildirecektir (80).

Yine İncil'de şöyle bir cümle geçmektedir :

Hz. İsa diyor ki, kim benim sözümü muhafaza ederse beni sevmiş olur. Babam da O'nu sever, o kişinin Babamın nezdinde bir makamı vardır. Ben sizinle işte böylece konuşuyorum; çünkü ben sizin yanınızda duracak değilim. Parakilt, Babamın gönderdiği Ruhu'l-kuds'tür. O geldiği zaman size her şeyi öğretecek ve benim size dediklerimi hatırlatacaktır. Selâmımı O'na iletiniz, kalblerinizi üzmeyiniz, çünkü ben gidiciyim ve size aidim. Şayet siz beni severseniz, benim Babaya gitmemden dolayı sevinirsiniz (81).

Yine İncil'de şöyle geçer:

Bununla beraber ben size hakikati söylüyorum, benim gitmem sizin için hayırlıdır; çünkü gitmezsem Paraklit (Tesellici) size gelmez, fakat gidersem O'nu size gönderirim. O geldiği zaman günah için, salah için ve hüküm için dünyayı ilzam edecektir.

---

(80) Yuhanna, XV, 26.
(81) Yuhanna, XVI, ve XVII, özetle. Müellif İncil'deki kaynağı göstermemiştir (çev.).

Size söyleyecek daha çok şeylerim var, fakat şimdi dayanamazsınız. Fakat O hakikat ruhu gelince size her hakikate yol gösterecektir. Zira kendiliğinden söylemiyecektir; fakat her ne işitirse söyleyecek ve gelecek şeyleri size bildirecektir (82)

Paraklit, «hamd» (övgü) anlamına gelen bir sözdür. Bazıları bu kelimeyi «hammâd» (çok öven), bazıları da «Hâmid» (öven) olarak açıklamışlardır. Bu kelimenin medlulünde (83) Hz. Muhammed'in diğer ismi olan «Ahmed»e bir işaret vardır. Nitekim bu husus, Allah-u Taâlâ'nın, gözlerinden taassup perdesini kaldırdığı kişilere gizli değildir.

Bir ayet-i kerimede şöyle buyurulur:

«... ne vakit ki, o müjdelenen peygamber onlara açık mucizelerle geldi, bu apaçık bir sihirdir dediler (84) yani müjdelenen peygamber Ahmed (Hz. Muhammed) apaçık delililer, parlak mucizelerle geldiği zaman O'nu yalanladılar, inat ve kibirleri yüzünden O'ndan yüz çevirdiler ve şöyle dediler: Senin bu getirdiklerin ancak uydurma ve bâtıl şeylerden başkası değildir. Şüphesiz bu getirdiğin şeylerde apaçık bir sihir de vardır. Şu aşağıdaki ayet de yukarıdaki ayet gibidir:

Onlar öyle kişilerdir ki, ellerindeki Tev-

---

(82) Yuhanna, XVI, 7-14.

(83) Bir kelimeden veya bir işaretten anlaşılan.

(84) es-Saf, 6.

rat'ta ve İncil'de de yazılmış olarak bulacakları şeriat sahibi ümmi peygambere uyarlar ve o onlara iyiliği emreder... (85).

Bir başka ayette şöyle buyurulur:

Ey ehl-i kitap! Peygamberlerin ardı arkası kesildiği bir zamanda, bize saadet va'deden bir uyarıcı gelmedi, demiyesiniz diye size doğruyu, güzeli, iyiyi ve her yönüyle hakkı açıklayan Peygamberimiz gelmiştir .Allah'ın kudreti her şeye yeter (86). Bu kısımda Hz. İsa için müstakil bir ayet vardır. Biz zannederiz ki, bu bir fazlalıktır. Burada bir tekrar vardır; konunun esas yeri ise yine bu surenin (el-Mâide 75). ayetidir.

CEVAP

Bu ayet (el-Mâide, 21) ehl-i kitaba (87) hitap ediyor, onlara kendi kitaplarındakini hatırlatarak, peygamberlerinin getirdiklerini haber veriyor. Hz. Musa'nın lisanı ile Tevrat'ta şöyle buyurulur: «Sizin kardeşleriniz olan İsmail oğullarından bir peygamber göndereceğim». İncil'de de Hz. İsa'nın dili ile şu cümle yer alır: «Allah, Rûhu'l-hak olan Paraklit (Hz. Muhammed)'i göndere-

(85) el-Araf, 157.
(86) el-Mâide, 19.
(87) Mukaddes kitaplardan birine inanan müslümanlar, hıristiyanlar ve yahudiler.

cek, O size her şeyi öğretecektir». Bu rasul de Abdullah'ın oğlu ümmi peygamber Hz. Muhammed'ten başkası değildir. O size rasuller arasındaki fetret döneminde ve vahyin uzun zaman gelmeyişi esnasında muhtaç olduğunuz her şeyi yani dini ve dünyevî işlerinizi öğretecektir. Ayrıca putperestlik temayülünün bozmuş olduğu inançlarınızı, maddi ve manevi hususlardaki aşırılığınızı size anlatacaktır. Ahlâk ve terbiyeyi, gerek ferdi, gerekse toplumu ıslah eden ibadetlerle dinin hükümlerini size bildirecektir.

İbn İshak, İbn Cerir, İbn Münzir ve Beyhaki, Delâil'de İbn Abbas'tan şu rivayette bulunurlar:

Hz. Muhammed yahudileri İslâm'a davet etti. Yahudiler bu çağrıya ilgi göstermediler ve O'ndan yüz çevirdiler. Bunun üzerine Muaz b. Cebel, Sa'd b. Ubâde ve Ukbe b. Vehb yahudilere:

Ey yahudi topluluğu, Allah'tan korkun, Allah'a yemin olsun, siz de kesinlikle biliyorsunuz ki O Rasulullah'tır. Siz, peygamber olmadan önce O'nu bize hatırlatıyor, vasıflarını da bize anlatıyordunuz. Bunun üzerine Râfi b. Harbele ve Vehb b. Yahuza şöyle dediler:

Biz bunu size söylemedik. Allah Hz. Musa'dan sonra kitap göndermemiştir. Allah, müjdeleyici ve korkutucu olarak Hz. Musa'dan sonra peygamber de göndermemiştir. Allah Kur'an'ında şöyle buyurur:

Meryem oğlu Mesih sadece peygamberdir, ondan önce de peygamberler geçmiştir. O'nun annesi dosdoğrudur. Her ikisi de yemek yerlerdi. Onlara ayetleri nasıl açıkladığımıza bir bak, sonra da bak ki nasıl yüz çeviriyorlar (88).

Bu ayet Hz. İsa ile annesinin ilâhlığının saçma oluşuna başlıbaşına bir delildir. Hz. İsa da insanların hidayeti için Allah tarafından gönderilmiş rasullerden biridir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Allah Hz. İsa'yı opeygamberler gibi risaletiyle has kılmış, bir takım mucizeleriyle de O'nu takviye etmiştir. Annesi de çok doğru bir kadındır, üstün bir mertebesi vardır. O'nun mertebesi, peygamberlerden sonra gelmektedir. Nitekim bir ayette şöyle buyurulur:

Allah, İmran kızı Meryem'i de misal verir, o ki, iffet ve namusunu korumuştu. Biz de O'na kendi ruhumuzdan üflemiştik. O Rabbının sözlerinin ve kitaplarının doğruluğunu bilip kabul etmişti. Ümit bağlayıp itaat edenlerden olmuştu (89).

Hz. Meryem ve Hz. İsa'nın insan, kadın ve erkek oluşlarının gerçeği, diğer insanların cinsiyetine eşittir. Binaenaleyh onlar da yaşamak için yer, içerler. Her ikisi de yemek yerler ve diledikleri gibi hareket ederler. Öyle se bu ikisinden birinin yaratıcı olması da, Rab olması da mümkün değildir!...

---

(88) el-Mâide, 75
(89) et-Tahrim, 12.

Daha sonra Allah, hiç bir şüpheye yer kalmayacak tarzda Hz. Meryem ve Hz. İsa'nın durumlarını açıklamış, onların ilâhlığını iddia eden ve sapıklığından vazgeçmeyenlerin durumundan bahisle şöyle buyurmuştur :

«... dikkat et, onlara ayetlerimizi nasıl açıklıyoruz. Sonra yine dikkat et de bak, nasıl çevriliyorlar (90). Ey dinleyici, bak, fikir ve akıl gözüyle bir daha dikkat et. Hz. İsa hakkındaki iddialarının saçmalığını, en son hedef olarak net bir şekilde bu ayetler ve kesin delillerle nasıl açıklıyoruz. Bundan sonra onlar ondan yüz çevirdiler. Artık her ayetin bir özelliğinin olduğu anlaşılmıştır. O halde tekrar bunun neresindedir?

HZ. İSA'YA İLÂH DEMENİN SAÇMALIĞI

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulur :

Allah, Meryem oğlu Mesih'in kendisidir diyenler kâfir olmuşlardır. De ki, eğer Allah, Meryem oğlu Mesih'i, anasını ve yeryüzündeki her şeyi yok etmeği dilese, Allah'ın bu iradesinden bir şey kurtarmaya kim sahip olabilir? Göklerin ,yerin ve aralarındaki herşeyin mülkü Allah'ındır. Dile-

---

(90) el-Mâide, 75.

diğini yaratır. Allah'ın kudreti her şeye yeter (91).

CEVAP

Eski hıristiyanlar bu inanç üzerinde hiç bir zaman ittifak sağlayamamışlardır; çünkü onlardan bazıları Baba, Oğul ve Rûhu'l - kuds'ü vücut, ilim ve hayat diye tefsir etmişlerdir .Bu şekildeki bir tefsir, Yaratan'ın bir olmasına aykırı değildir. Nitekim günümüz Avrupa ve diğer ülke hıristiyanlarında pekâlâ «Allah'ın birliği»ne inananlar bulunmaktadır. Bunlar kesinlikle inanırlar ki, Hz. İsa ancak bir peygamber ve rasuldür, İlâh değil!...

Bir diğer ayet-i kerimede şöyle buyurulur:

De ki, eğer Allah, Meryem oğlu Mesih'i, anasını ve yeryüzündeki her şeyi yok etmeği dilese, Allah'ın bu iradesinden bir şey kurtarmağa kim sahip olabilir...» (92). Yani Hz. İsa da, annesi de, yeryüzündeki diğer yaratıklar gibi bir gün yok olup gitmeğe mahkumdur. Allah o ikisini ve yeryüzündeki bütün varlıkları yok etmeği dilediğinde O'nun iradesini durdurmağa hiç bir güç yetmez; çünkü Allah mülkün yegâne sahibidir.

---

(91) el-Mâide, 17.
(92) el-Mâide, 17.

O mülkünde dilediği gibi tasarruf eder. Hz. İsa, yok olup gitmeği, kendisinden ve annesinden uzaklaştıramazsa, başkalarından haydi haydi uzaklaştıramaz!... O halde nasıl olur da Hz. İsa, her şeyin tasarrufu elinde bulunan Allah olabilir?

ÖNEMLİ BİR HATIRLATMA

Rahmetullah Dihlevi İzhâru'l-hak'ında hıristiyanların «Allah», «Rab» ve «İlâh» kelimelerini hem «Yaratan», hem de «yaratılan» anlamında kullandıklarını açıklar. Nitekim Tevrat'ta şöyle bir cümle geçmektedir:

Rab, Musa'ya dedi: Bak seni Firavun'a Allah gibi yaptım ve kardeşin Harun senin peygamberin olacak (93). Sonra yine ayni şekilde Tevrat şöyle buyurur:

İsrail ordusunun önünde yürüyen Allah'ın meleği yerini değiştirip arkalarında durdu (94). Yine ayni bölümde şu cümle vardır:

Ve sabah vâki oldu ki, Rab, ateş ve bulut direğinden Mısırlıların ordusuna baktı ve Mısırlıların ordusunu bozdu (95). Burada

---

(93) Çıkış, VII, 1.
(94) Çıkış, XIV, 19.
(95) Çıkış, XIV, 24.

geçen «Rabbın bakışı» demek, Kralın gözüyle bakması demektir. Ayni şekilde «Rab - İlâh» sözünün üç yerde «Melik» anlamında kullanıldığını görmekteyiz:

Ben diyorum ki, siz ilâhlarsınız, hepiniz Babanın oğullarısınız. Burada «İlâh» ve «İlâhın oğulları» terimleri, üst tabaka için değil, avam içindir, veya hepsine birden söylenmiştir. Bu lâfızların «Yaratan»dan başkası için kullanıldığına dair örnekler çoktur. Bu durumda, seçilmiş bir insan olan Hz. İsa için bu tabirin kullanılması çok mudur? Bu ifadenin Hz. İsa hakkında kullanılması O'nu, Meryem'in oğlu İsa olmaktan çıkarır mı?

HZ. İSA'NIN İLÂHLIK İDDİASINDAN ARINDIRILMASI

Bu konu ile ilgili olarak Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

Andolsun ki Allah Meryem oğlu Mesih'ten ibarettir, diyenler kâfir olmuşlardır. Halbuki Mesih onlara, Ey İsrail oğulları, benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a tapın, demişti. Çünkü her kim Allah'a şerik koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar. Onun yurdu cehennemdir, zâlimler için hiçbir yardımcı yoktur (96).

---

(96) el-Mâide, 72.

Hemen belirtelim ki, bütün bu «Meryem oğlu İsa Allah'tır» diyenler gerçekten kâfir olmuşlar ve doğru yoldan büsbütün uzaklaşmışlardır; çünkü onlar, yahudilerin Hz. İsa'yı küfür ve tahkir konusunda düştükleri aşırılığa, O'nu sevme ve övme konusunda kendileri de düşmüşlerdir. Yahudilerin, Hz. İsa ile annesi hakkındaki sözleri büyük bir iftiradan ibarettir. Nitekim şayia olarak ağızlarında geveledikleri, bunu terkeden kişinin dinden çıkacağını söyledikleri şu söz de bunlardandır:

Gerçekte Allah üç asıldan meydana gelmiştir. Bu Ekanîm-i selâse'dir. Bu unsurlar, Baba, Oğul ve Ruhu'l-kuds'tür. Hz. İsa = Oğul'dur, Allah = Baba'dır. Baba, Oğul'a hulül etmiş, O'nunla birleşmiş ve Ruhu'l-kuds'ü oluşturmuştur. Bu üç unsurdan her biri diğer ikisinin aynısıdır.

İşte kötü zanlarınca inançlarının özü: Allah, Hz. İsa'nın, Hz. İsa da Allah'ın tâ kendisidir!...

Bir ayette şöyle buyurulur:

«... Hz. İsa onlara, Ey İsrail oğulları, benim de Rabbım, sizin de Rabbınız olan

Allah'a tapın, demişti (97). Hz. İsa onların iddia ettiklerinin tam aksini söylemiş, hem kendisinin, hem de onların bir Rabbı olduğunu belirterek bir olan Allah'a ibadet etmelerini emretmiştir. Bu husus, Hz. İsa'nın tarih, ahlâk ve üstün vasıflarını açıklamak için yazılmış olan İncillerde bile açıkca görülmektedir. Nitekim Yuhanna İncili'nde şöyle buyurulur:

Ebedî hayat işte budur. Senin tek ilâh ve Benim gönderdiğimin Mesih olduğuna inanmalarıdır. Zira Mesih dini katıksız tevhit üzere bina edilmiştir ki bu din, Allah'ın her peygamberiyle gönderdiği dinin tâ kendisidir.

Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

Meryem oğlu Mesih bir peygamberden başka değildir. Şüphesiz ki O'ndan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Annesi de çok doğru bir kadındı. İkisi de yemek yerlerdı...» (98). Hz. İsa da Allah'ın, kullarını hidayete ulaştırmak için gönderdiği rasullerden biridir. Ondan önce de Allah'ın peygamberlik verdiği, mucizelerle desteklediği rasuller gelip geçmiştir. Hz. İsa'nın annesi dosdoğru bir kadındır. O'nun da nebî ve rasuller mertebesini takibeden faziletli bir mertebesi vardır.

Şu ayete kulak verelim:

---

(97) el-Mâide ,72.
(98) el-Mâide, 75.

Mahrem yerini korumuş olan İmran kızı Meryem de bir misaldir. O'na ruhumuzdan üflemiştik. Rabbinin sözlerini ve kitaplarını tasdik etmişti; O bize gönülden itaat edenlerdendi (99). Bu ve benzeri mecazlar, mubalağalar bu kitaplarda bol miktarda bulunmaktadır. Onun için bunların hakikate hamledilmesi mümkün değildir; çünkü bunlar kesinlikle tasdik edilemez. Bu akıl erdirilemeyecek örnekler için bkz. İzhâru'l - hak (s. 272-274 vd.).

Bir ayet-i kerimede Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

O Allah ki, müşrikler hoşlanmasa da, istemese de, dinini bütün dinlerden üstün kılmak için Peygamber'ini doğru yol ve Hak din ile göndermiştir (100). Bizce burada bu ayet fazladır, çünkü sırf müşriklerden bahsetmekte ve sözün akışını ehl-i kitaptan kesmektedir.

CEVAP

Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

Yahudiler, Üzeyr Allah'ın oğludur, dediler. Hristiyanlar, İsa Allah'ın oğludur, dediler. Bu daha önce inkâra sapanların söy-

---

(99) et-Tahrîm, 12.
(100) et-Tevbe, 33

lediklerine benzer anlamda, ağızlarında geveledikleri sözlerdir. Allah kahredesiler, nasıl da haktan sapıp yüz çeviriyorlar? Bunlar Allah'ı bırakıp hahamlarını ve râhiplerini, Meryem oğlu Mesih'i Rabler edindiler. Halbuki ancak bir ilâha kulluk ve ibadetle emrolunmuşlardı. Allah'tan başka ilâh yoktur. O, onların ortak koştukları şeylerden pâk ve münezzehtir. Allah'ın nurunu ağızlarıyla söndürmek istiyorlar. Kâfirler hoşlanmasalar bile Allah öyle istiyor. O halde nurunu tamamlamayı diliyor. O Allah ki, müşrikler hoşlanmasada, istemese de dinini bütün dinlerden üstün kılmak için Peygamberini doğru yol ve Hak din ile göndermiştir (101).

Bu ayetlerde geçen Üzeyr, bir yahudi kâhini ve ünlü bir kâtiptir. 457'de Bâbil'de yaşamıştır. Büyük bir toplantı merkezi kurmuş, mukaddes kitapları orada toplamış, eski İbranca'dan karşılıklarını vermek suretiyle Keldanca'ya aktarmış, Tevrat'ın bölümlerinden olan Ezra ve Nehemya'yı yazmıştır. O, Yahudilik'in ilk çeyrek asrında yaşamıştır. Yahudilik unutulduktan sonra bu dini yeniden ihya ettiği için Yahudilik'in nâşiri ünvanına lâyık görülmüştür. İşte bundan dolayı yahudiler O'na büyük saygı gösterirler. Hatta o kadar ki, bazı yahudi şehirlerinde O'na «Allah'ın oğlu» bile denilir!..

Tarihçiler, hatta ehl-i kitap tarihçilerince kabul edildiğine göre Tevrat'ı Hz. Musa

---

101. et-Tevbe, 30-33.

yazmış ve Tâbûtü'l-ahd (102) içine veya yanına koymuştur. Hz. Süleyman'dan önce Tevrat kaybolmuş, Hz. Süleyman Tâbûtu-l-ahd'i açınca sandıkta Evâmir-i Aşere (103)'nin yazılı olduğu iki levhadan başka bir şey bulmamıştır. Nitekim bu durumda Tevrat, I. Krallar'da bahsedilir.

Gerçekte Üzeyr, yahudilerin esaret hayatından sonra Tevrat ve diğer kitapları Keldânî diliyle yazmıştır. Bunu, yahudilerin büyük çoğunluğunun unuttuğu İbrânî dilinin mevcut kelimelerini de katarak yapmıştır. Ehl-i kitap Üzeyr'in Tevrat'ı vahiy veya Allah'ın ilhamı ile yazdığı söyler.

Yukarıda söylediklerimizi özetlersek, bütün ehl-i kitabın dini belgelerinde ve ellerindeki mukaddes kitapların aslında Üzeyr'e dayandıkları sonucunu çıkarabiliriz. Her ne kadar bu dayanma zayıf ise de... Nitekim İngiliz Ansiklopedisi Üzeyr maddesinde O'nun sadece, yakılmış olan şeriati ehl-i kitaba iade etmekle kalmadığını, bunun dışında yok edilmiş bütün İbranca küçük kitapları iade ettiğini, bunlardan kanuni olmayan 70 küçük kitabı geri getirdiğini yazar. Madde yazarı devamla şöyle der: Üzeyr'e ait olan bu efsaneyi tarihçiler kendiliklerin-

---

(102) Buna Tâbûtu's-sekine de denir. Hz. Musa'ya gelen ilâhi emirlerin içine konulduğu mukaddes sandık.

(103) Yahudilikte riayet edilmesi şart olan On kaide.

den yazmışlardır. Bu konuda başka herhangi bir kitaba dayanmamaktadırlar. Bundan dolayıdır ki çağın yazarları Azra efsanesinin bu raviler tarafından uydurulduğu görüşündedirler.

Bir ayet-i kerimede «...hıristiyanlar, İsa Allah'ın oğludur, dediler» (104) buyurulur. Bu onlardan eskilerin sözüdür, bu sözle Hz. İsa'nın sevilmiş ve saygıdeğer kişi olduğunu anlatmak isterler. Daha sonra onların arasına hind putperstliği sızmış, bunun sonucunda O'nun gerçekten «Allah'ın oğlu» olduğu sözü zihinlerinde iyice yerleşmiştir. Hatta o kadar ki «Allah'ın oğlu sözünü, hem «Allah», hem de «Ruhu'l-kuds» manasında kullanır olmuşlardır; çünkü onlara göre bu teslis gerçekte «Bir»dir. Kiliselerin müşterek görüşü olan bu doktrin, Hz. İsa ve havarilerinden sonra takriben III. yyda resmi konsillerce tesbit edilmişti. Ancak konsillerce karara bağlanan bu teslis inancına halkın büyük bir ekseriyeti karşı çıkmıştır. Bunlara muvahhitler veya akılcılar adı verilir. Katolik, Ortodoks ve Protestan kiliseleri bu gibilerin ne hıristiyanlıklarını, ne de dindarlıklarını kabul eder.

Üçten ibaret olmak anlamına gelen «sâlüs» sözü onlara göre «İlah»ta ayni zamanda Baba, Oğul, Ruhu'l-kuds olarak bilinen Ekânim-i selâse'nin varlığını gösterir. Bu tür bir inanç, Katolik, Şark ve Protestan kilise-

---

(104) et-Tevbe, 30.

lerinin öğretisidir. Kitab-ı Mukaddes-in getirdiği kesin hükümlere de uygundur.

Ayette geçen «...bu ağızlarında geveledikleri sözleridir... (105) cümlesi, Üzeyr ve Hz. İsa hakkında onların ağızlarında geveledikleri sözleridir. Bu sözlerinin ne bir delili vardır, ne de bu sözleri dilin hareketinden öteye geçer. Aksine olarak elimizdeki deliller bunu çürütmektedir; çünkü ihtiyaçtan ve eş edinmekten uzak olan bir Zât'a çocuğu var demek imkânsızdır.

Yine ayette geçen «...bu daha önce inkâra sapanların söylediklerine benzer anlamda ağızlarında geveledikleri sözlerdir. (106) cümlesi, bunların sözlerinin kendilerinden önce gelip geçmiş olan müşrik arapların sözlerine benzediğini göstermektedir. Müşrik araplar da aynen bunlar gibi konuşurlar ve «melekler Allah'ın kızlarıdır» derlerdi!...

Batı ve Doğu'nun putperest eski tarihçilerinin bildirdiğine göre «Allah'ın oğlu», «hulul» (107) ve «Teslis » inancı, Brahmanlar, Budistler, Çinliler, Japonlar, Eski İranlılar, Mısırlılar, Yunanlılar ve Romalılar tarafından biliniyordu.

Gerek araplardan, gerek arapların çevresindekilerden hiç kimsenin bilmediği bu

---

(105) et-Tevbe, 30.

(106) et-Tevbe, 30.

(107) Konma ve bir menzile inme, girme, bir şeyin içine geçme. Tenasüh akidesinde bir ruhun başka bir bedene girmesi.

hakikati Kur'an-ı Kerim açıklamıştır. Bu, Kur'an-ın zamanla ortaya çıkan ve gözle görülerek tasdik edilen birçok mucizelerinden biridir. Nitekim bu gerçek de ancak bu zamanda ortaya çıkmıştır.

Aklın kesinlikle hüküm verdiği ve bütün peygamberlerin tebliğ ettikleri Allah'ın birliği ve münezzeh oluşu inancından vazgeçerek, aklın kabul etmeyeceği bir sözü nasıl benimsiyor? Hayret doğrusu!...

Hz. İsa ve Üzeyr, Allah'ın diğer yaratıkları gibi varlıklardır. Allah bu büyük kâinatı yaratmış ve düzene koymuştur. Bu varlıkların yaratıcı ve düzenleyicisi olan Allah'ın bir çocuğunun bulunması yakışık almaz; çünkü bilinmektedir ki, yaratık yemekte, içmekte, yorulmakta ve hatta acı hissetmektedir.

Bir ayet-i kerimede şöyle buyurulur:

Allah bir oğul edindi, dediler, hâşâ, oysa göklerde ve yerde olanlar O'nundur. Hepsi o'na râm olmuştur (108). Yahudiler dinleri konusunda Tevrat'ın hükümleri ile yetinmeyerek Mişna (109) ve Talmud (110)

---

(108) el-Bakara, 116.

(109) Talmud'un bir bölümdür. İbranca'da yeni öğreti anlamına geilr. Yahudi gelenek ve göreneklerinin toplandığı mukaddes sayılan dini metin.

(110) Yahudilikte dini kanunların yorumlarını ve bu kanunlara göre yeni meselelerin çözümlerini ihtiva eden dini metin.

meydana getirilmeden önce, büyüklerinden işittikleri hükümleri Tevrat'a eklediler ve böylece bu umumi bir din oldu. Günümüz yahudileri onunla amel etmektedirler.

Hıristiyanların ileri gelenleri de, dünya ve âhirete ait Tevrat hükümlerinin tamamını değiştirerek onun yerine, bütün ibadet ve muâmelatta geçerli olmak üzere diğer dinleri koydular. Diledikleri kişinin günahlarını bağışlama hakkını arttırdılar, diledikleri kişiyi de Allah'ın rahmet ve mağfiretinden mahrum ettiler!... Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

Allah'tan başka günahları kim bağışlayabilir?

Hıristiyanlar hem ilâhi kitapların tefsiri, hem de Papa'nın günahsız oluşunu gereğinden fazla abartarak neticede O'nun emrettiği her şeye itaat etmek, yasakladıklarından da kesinlikle çekinmek gerektiğini vb. zırvalamağa başladılar.

Allah yahudilere, Hz. Musa'nın diliyle yalnız kendine ibadeti emretmiştir. Bu husus Tevrat'ın bir çok yerinde vardır. Nitekim bu tür bir tavsiyenin ilki On Emir'de geçmektedir:

Seni Mısır diyarından, esirlik evinden çıkaran Allah'ın benim. Karşımda başka ilâhların olmayacaktır. Kendin için oyla put, yukarda göklerde olanın, yahut aşağıda yerde olanın, yahut yerin altında sularda olanın hiç suretini yapmayacaksın. Onlara eğil-

meyeceksin, çünkü ben, senin Allah'ınım, kıskanç bir ilâhım (111).

Allah, ayni şekilde hıristiyanlara da Hz. İsa'nın diliyle yalnız kendisine ibadet emretmiştir. Bu husus Yunanna İncili'nde şu şekilde geçmektedir: «İşte bu ebedî hayat, senin tek ve gerçek ilâh olduğunun ve gönderdiğin Mesih İsa'nın da peygamber bulunduğunu bilmelerinden ibarettir.

Kur'an-ı Kerim'deki «...kâfirler hoşlanmasalar bile Allah öyle istemiyor. O her helde nûnurunu tamamlamayı diliyor (112) ayet-i kerimesi son peygamber Hz. Muhammed'in Allah tarafından bütün insanlığa gönderildiğini bildiriyor. Allah O'na verdiği Kur'an-ı Kerim'i ilmî ve aklî büyük bir mucizekılmış, kıyamete kadar korunmasını da garanti etmiştir. Allah Kur'an'ın'da insanların inanç yönünden ihtiyaç duyacakları her şeyi kesin delillerle açıklamış, putları üstün görmek suretiyle insanın insana tapmasını yasaklamıştır.

İbadetler insanın iç dünyasını arındırır ve insanı her türlü pislikten temizler. Zenginlerin mallarında fakirler için ilâhi bir hak bulunduğunu, yapılan iyiliği başa kakmanın kötü bir şey olduğunu yine ibadetlerden öğreniriz. Kur'an, ruhlarda faziletleri yerleştiren ahlâkî prensipler ile, insanlar arasında gerçekten merhamet, adalet ve eşitlik

(111) Çıkış, XX, 2-6.
(112) et-Tevbe, 32.

prensiplerini geliştiren hükümler sergilemiştir.

Buraya kadar söylediklerimizi özetlersek görürüz ki onlar, Allah'ın, kullarının hidayeti için koyduğu dini, Allah'ın nurunu söndürmek istiyorlar. Halbuki o dinin temeli sağlamdır. Bu yüce din İlâhlık ve Rablığın birliği esasına dayanır. Fakat onlar bu dinden uzaklaşarak şirk ve putperestliğe sapmışlardır. Allah nurunu tamamlamayı diliyor. Bu nur ayın parlaklığı gibidir. Allah o nuru ayın ondördü (Dolunay) gibi ortaya çıkarır. Onun parlaklığı bütün yeryüzünü kaplamıştır. Cenab-ı Hak nurunu tamamlama konusunda şöyle buyurur:

O Allah ki, Peygamberini doğru yol ve Hak din ile göndermiştir (113) Allah-u Teâlâ bu nuru tamamlamak için peygamberini doğru yol ve Hak din ile göndermeği garanti etmiştir. Bu öyle bir dindir ki, hiç bir din onu değiştiremez, hiç bir şey de bu dini geçersiz kılamaz.

Cenab-ı Hak, son peygamber Hz. Muhammed'i Hak din ile göndermedeki hedefini açıklamış ve şöyle buyurmuştur: «... Allah dinini bütün dinlerden üstün kılmak için... (114). Yani bu dini yüceltmek, apaçık delillerle, hidayetle, irfanla, efendilik ve otorite ile dininin şanını diğer bütün dinlere üstün kılmak için... Nitekim siyasi, sosyal, maddi,

---

(113) et-Tevbe, 33.
(114) et-Tevbe, 33.

akli ve ruhi tesirleri açısından dinlerden hiç biri İslâm'ın yerini tutamamıştır.

Ahmed, Adiy b. Hâtem'den rivayet etmiş ve şöyle demiştir:

Rasulullah'ın yanına girdim. Hz. Peygamber Efendimiz bana:

Ya Adiy buyurdu, Hîre nedir bilir misin? Ben de:

Onu görmedim, fakat işittim, dedim. Peygamberimiz şöyle buyurdu:

Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah Hîre'den bir topluluk çıkıp Kâbe'yi tavaf edinceye kadar bu dini güçlendirecek ve Hürmüz oğlu Kisra hazinelerinin fethini de bu topluluğa nasip edecektir. Adiy:

Kisra b. Hürmüz mü? diye sorduğunda Rasulullah şöyle buyurdu:

Evet, Hürmüz'ün oğlu Kisra. Ve şöyle devam etti:

Ve mal öyle dağıtılacak ki hiç kimse onu kabul etmeyecek. Adiy şöyle dedi:

Bu topluluk Hîre'den çıkacak ve başkası olmaksızın Kâbe'yi tavaf edecek. Ben Hürmüz oğlu Kisra hazinelerini ele geçirenlerin arasında idim. Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki, üçüncü husus da gerçekleşecektir (Malın çok dağıtılması). Çünkü Rasulullah öyle buyurmuştur.

Gerçekten de bu üçüncü husus melik ve âdil halife olan Ömer b. Abdülaziz zamanın-

da gerçekleşmiştir; öyle bir mal (Zekât, sadaka) dağıtılmıştır ki, kabul edecek kimse bulunamamıştır.

Sonra yukarıda geçen ayetlerde Ahbar (115) ve Ruhban (116)'ın Allah'tan başka «Rab» kabul edildiklerini, onların helâl dediklerini helâl, haram dediklerini haram saydıklarını hatırlattıktan sonra, bu dini önderlerden çoğunun biyografilerine ve halkla ilişkilerine temasla sözünü noktaladı. Böylece onların ahvalini tanıtmış oldu.

Daha sonra Rasulullah, onlardan altın ve gümüşü saklayarak, iyilik ve hayır yolunda harcamayan cimrilerin cehennemde feci bir azap göreceklerini de sert bir dille ihtar etmiştir.

Yahudiler, dinlerinin en büyük düzelticisi Hz. İsa'yı inkâr etmişlerdir. Hıristiyanlar da Hz. İsa ve annesine tapmışlardır. Bunun kötü izleri de dinlerinde, ahlâklarnda ve sosyal yapılarında açıkca görülmektedir.

Bu yedi meseleden sonra onlara gerekli cevapları verdik. Bu cevapların en büyüğü Merâgî'nin tefsirindedir. Bu cevaplar Kur'dan iftirayı uzaklaştırır ve ayetlerden bazısının bazısı ile olan ilgisini gayet sağlam bir şekilde açıklar.

Ayetler bir takım sebeplere bağlı ola-

---

(115) Yahudi bilginleri, hahamlar.
(116) Evlenmemiş papazlar, Râhip, papaz, hıristiyan din adamı, keşiş.

rak peyderpey inerler. Hz. Peygamber de, ayetlerin Allah'ın kendisine bildirdiği yerlere konulmasını emrederdi. Belli bir iniş sebebi olan ayet, şayet emir veya nehiy ifade ediyorsa o ayet, hem o şahsa, hem de o şahsın durumunda olan kişileri ilgilendirir. Yine ayni şekilde bir ayet, övgü veya kötülemeği ihtiva ediyorsa o ayet hem o şahsı, hem de onun durumunda olanları ilgilendirir.

Müfessirler, ayetlerin geliş sebebinin çok çeşitli olduğunu, bu konuda güvenli yolun, mevcut ibareyi iyice gözden geçirmekle bulunabileceğini söylerler. Şayet bu müfessirlerden biri, «ayet şu hakkında nazil olmuştur», başka bir müfessir de «ayet şu hakkında nazil olmuştur» veya bununla beraber başka bir hususu da zikrederlerse, daha önce de geçtiği gibi bu açıklama ile normal tefsir kastedilir. Gaye ayetin nüzul sebebini zikretmek değildir. Dolayısı ile bu iki müfessirin sözleri arasında bir çelişki yoktur.

IZHÂRU'L-HAK ŞÖYLE DİYOR

Şaşılacak bir nokta da Hz. Yahya'nın Hz. İsa hakkında şüphe etmesidir; yani Hz. İsa, vadedilen Mesih miydi, değil miydi? Nitekim bu hususu Matta İncili (bab, XI) açıklamaktadır : O öğrencilerinden ikisini gönderdi. Onlar O'na şöyle diyorlardı. İlâh

hakkında şüphe etmek küfürdür. Peygamber iken ilâhını bilmemesi nasıl tasavvur olunabilir? Bilâkis o Mesih'in şahadetine göre nebilerin en faziletlisidir. Bu da ayni babta açıklanmaktadır. Çağdaşı olmasına rağmen en üstün olanı bilmezse, İsa'dan önceki diğer peygamberleri bilmemesi kabule daha lâyıktır. Bu zamana kadar Hz. Musa'nın yanında olan yahudi âlimleri bunu itiraf etmiyorlardı. Şurası açıktır ki, Allah'ın zâtı ve kemal sıfatları değişmeksizin kadimdirler, ezelî ve ebedî olarak mevcutturlar.

Şayet teslis gerçek olsaydı, Hz. Musa'ya ve İsrail peygamberlerine onu hakkıyla açıklamak görevi düşerdi. Ne kadar tuhaftır ki - Hz. İsa'nın zamanına kadar bütün peygamberlere itaat vacip olan - Hz. Musa'nın şeriatı bu inancı açıklamaktan yoksundur. Teslis ehlinin iddiasına göre bu inanç kurtuluşun tek sebebidir. İster nebi olsun, ister olmasın, hiç bir kimsenin bu inanç olmaksızın kurtulması mümkün değildir.

Ben diyorum ki, bazı papazlar - özellikle Protestanlar - teslis inancından dönmüşler, Allah'ın birliğini ikrar ederek bu teslimiyetin Hıristiyanlık'a zarar vermeyeceğini söylemişlerdir. Nitekim bu tür bir bilgi Şam'da oturmakta olan Danimarka'lı bir papazdan gelmiştir. Bir diğer papaz da bana şöyle demişti: Danimarka'lı papazın «Hz. İsa Rab değildir» sözüne inanma. Ben de dedim ki, burada en doğru hakem Hz.

İsa'nın bizzat kendisidir. O, Allah'ın birliğini, kenidsinin de peygamber olduğunu kesinlikle bildirmiştir. Papaz dedi ki:

Gerçek ebedi hayat ,onların yalnız senin hakiki ilâh olduğunu ve gönderdiğin Mesih'i tanımalarıdır (117). İşte bu cümleden, O'nun, Allah'ın bir olduğunu, kendisinin bizzat peygamber olarak gönderildiğini söylemesinden başka bir şey anlaşılır mı?

Allah'a, kitaplarına ve peygamberlerine inanan bir kişi, Kur'an-ı Kerim'in ihtiva ettiği Allah'ın güzel isimlerini, yüce sıfatlarını ve en üstün ahlâkın dayanağını bilmek ister. Bunun gibi Allah'ın nebi ve rasullerine ait amellerin en mükemmelini, müminlerin kâmil sıfatlara teşvikini, nifak ve kötü ahlâktan sakındırmasını da öğrenmek istemesi gayet tabiidir. Ayni şekilde insanın dünyadaki iyi yaşayışını ve âhiretteki saadetini temin eden her şeyin açıklanmasını, Kur'an'ın meziyetleri ile yalnız O'na haz özelliklerini anlamak isteyen de Kur'an'ın vurguladığı 27 konuya bakmalıdır. O bahis yalnız Kur'an'a ayrılmıştır. Izhâru'l - hak yazarı bunları tek tek söylemiştir (bkz. II, 23).

Yazar kitabının girişinde, Kur'an'da bu meseleden bahsetmeyen hiç bir uzun ayet

---

(117) Not : Bu dört, İncil'in birinde nakledilmiş olarak gördüğüm bir husustur. Bu konuda, daha önce de geçtiği gibi Beyrut Katolik kilisesinin baskısına bakınız (Yazar).

bulamazsın ,cümlesi ile sözlerini şöyle bitiriyor :

Şüphesiz Kur'an'ın bütün bildirdikleri aklen ve naklen övgüye değer bulunmuştur. Kur'an'da bütün bunların defalarca zikredilmesi, sözü kuvvetlendirerek zihinlerde yerleştirmek içindir.

Bu güzelliklerin zıtlarını bilmek isteyen kişi, Izhâru'l-hak'ın bundan sonrasını okusun. Yazar orada Allah'ın rasullerine ve peygamberlerine yapılan iftiraları, hem de Tevrat'ta nakledilen yalan ve iftiraları tek tek açıklamış ve şöyle demiştir : Bu husus yahudi ve hıristiyanların meçhulü değildir. Bunun Tevrat'ta açıkça belirtildiği, yahudi fırkalarınca da bilinmektedir. Aşağıdaki beyit bu durumu net bir şekilde açıklamaktadır :

Kulak duymuyor, göz görmüyor,
Ancak benzerlerinden sağlamlık istiyor.

Yazar, sözüne devamla şöyle diyor : Allah bizi peygamberler hakkında böyle sapık inançlardan korusun. Zorla naklettiğim bu uydurmalardan dolayı da beni sorguya çekmesin. Yazar yemin ederek şöyle diyor : Vallahi de billâhide peygamberler hakkındaki uydurulan bu yalanların hiç birine inanmıyorum, onlar tertemiz insanlardır.

Yazar bu konuyu, İncil'den bir şey naklederek Papalığı, onunla ilgili hemen inanamıyacağım bazı durum ve işlerdeki en

güçlü sebepleri anlatarak bitirdi. Onların evlilikten kaçınma hususundaki davranışları, yaratılışa ve dine aykırıdır. Nitekim bu konuda Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

Onun açık belgelerinden biri de, size kendinizden eşler yaratmasıdır ki, onlarla sükunet bulup huzura kavuşursunuz. Aranızda sevgi ve rahmet meydana getirmiştir. Şüphesiz ki bunda düşünebilen bir millet için öğütler ve ibretler vardır (118).

Bu kalbî sevgi ve ruhi bağ, insanlar arasındaki en sağlam bağdır. Bu bağda sırların birinden diğerine geçişi ve iyilik temelleri üzerine kurulan iç dünyanın sağlam yapısı mevcuttur. İşte bu iyi bir aile hayatını sergiler. Böylece nesillerin ve kıyamete kadar devam edecek olan medeniyetin oluşumu sağlanmış olur. «Büyük ve pek cömert olan Rabbinin adı ne yücedir (119).

HIRİSTİYANLIKTA ve İSLÂMDA GERÇEK TEVHİT

Üstad Haddâd, «Kur'an'da İncil» adlı eserinde şunu ispatlıyor: Kur'an-ı Kerim, bizzat Hz. İsa'nın kendi sözüne dayanarak, O'nun Allah'ın oğlu ve İlâh olmadığını şahit olarak getirir. Nitekim İncil'de «Benim

---

(118) er-Rum, 21.
(119) er-Rahman, 78.

de Rabbim, sizin de Rabbiniz (120) buyrulur. Bundan dolayı Arius ve Nasturi (121) mezhepleri Hz. İsa'nın ilâhlığını kabul etmemişlerdir. Kur'an-ı Kerim, ardarda gelen peygamberlerin şahadetine dayanarak sayısız ilâhların mevcudiyetini büyük bir şiddetle reddeder ve şöyle buyurur:

Senden önce elçi olarak gönderdiğimiz peygamberlerimize sor, Rahman'dan başka tapılacak tanrılar meydana getirdik mi? (122). Üstad Haddâd Kur'an-ı Kerim'in özel hıristiyan inançlarını ihmal veya inkâr konusunda şöyle der:

Arius, Kur'an-ı Kerim'in nüzulü sırasında mevcut olan Arius ve Nasturilerin durumu ile bize çağdaş olan Protestan ve Yehova Şahitleri'nin durumu Kur'an-ı Kerim'in anlattığı şekilde değil midir? Evet ben derim ki, Kur'an'ın anlattığı ile bunların durumu tam bir tutarlılık arzeder. Bu konuda Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

Allah hiç bir çocuk edinmemiştir. Onunla beraber hiç bir ilâh da yoktur, olmuş olsaydı her ilâh yarattığını alıp giderdi de kimi kimine üstün gelirdi. Allah onların vas-

---

(120) Yuhanna, XX, 17.

(121) İstanbul patriği Nestorius'un düşüncelerinden oluşan hıristiyan mezhebi. Nastûriyye ve Nastûrîlik de denir. V. yy da kurulmuştur. (O. Hançerlioğlu, İslâm İnançları Sözlüğü, İst., 1984).

(122) ez-Zuhruf, 45.

fedegeldiklerinden pâk ve münezzehtir (123).

Üstad Haddâd kitabında, Hz. İsa'nın tenasülî ve manevî oğulluğu meselesini de kesinlikle çürüterek şöyle der:

Hz. İsa'nın İncil'deki «Oğulluk»u meselesi tenasülî de değildir, manevî de değildir; bilâkis O'nun «Oğulluk»u sırf aklî doğumdan ibrate olan katıksız ruhi bir oğulluktur.

Şeyhülislâm İbn Teymiye el-Cevâbü's-sahîh'inde «Allah'ın oğlu ve anlamı» başlığı altında şöyle der: Size kesinlikle bildireyim ki, «Allah'ın oğlu» diye isimlendirilenler sayılmayacak kadar çoktur. Sizden çoğunun sevgi ile «Allah'ın oğulları» demeniz de bunun gibidir. Nitekim Hz. İsa'nın «Babam», «Babanız», «Rabbım», «Rabbınız» sözleri de İncil'de sayılmayacak kadar çoktur!... Sonra Hz. Yakub'a «Allah», özellikle «Onun oğulları» denmesine gelince, her ne kadar Hz. İsa, umumun görüşüne göre bu isimle O'na ulaşmamışsa da, böyle bir isimlendirme özellikle birçok peygamberlerde cereyan etmiştir.

Hz. İsa'ya Hz. Davut'un soyundan dolayı Melik denilmesi - her ne kadar ilk tesmiye Allah'ın oğlu ise de - O'nun seçkinliği ve sevgisinden dolayıdır. Hz. İsa'ya ruhun hululü ise, havâri Matta'nın, İncil'inde Hz. İsa'dan naklettiği şu sözlere dayanır:

---

(123) el-Mü'minun, 91.

Konuşan siz değilsiniz, bilâkis Allah'ın ruhu size gelerek sizin içinizde konuşuyordur. Size haber veriyorum ki, muhakkak ruh insanların hepsine girecek ve onlarda konuşacaktır.

Protestanların bayram nutkunu red konusunda faziletli müslümanlardan bazıları şöyle der: Şüphesiz Hz. İsa kendini «İlâhlık» saçmalığından korumuş, kendisine tâbi olanları da buna inanmaktan sakındırarak açıkça şunu vurgulamıştır:

Ben insanım, bir insanın oğluyum, Meryem'in oğluyum!... Allah beni İsrail oğullarına peygamber olarak göndremiştir. Benim kendiliğimden hiç bir şeye gücüm yetmez. Gerçek İlâh, varlığı lüzumlu olan Allah'tır. Her şeyi O bilir. O'nun gücü her şeye yeter. O, tektir, eşi benzeri yoktur. Bu konuda Hz. İsa şöyle der:

«... ebedi hayat da şu ki, seni, yalnız gerçek Allah'ı ve gönderdiğin İsa Mesih'i bilsinler. Yapmak üzere bana verdiğin işi başarıp seni yer üzerinde taziz ettim (124). Burada da görüldüğü üzere Hz. İsa «Ebedi hayat», benim tam bir insan ve tam bir ilâh olduğumu bilenlere mahsus değildir, Ebedi hayat, Allah'ı gerçek İlâh, Hz. İsa'yı da Allah'ın gönderdiği peygamber olarak bilenlere mahsustur, demiştir. Biz müslümanlar da zaten böyle bilir, böyle inanırız. Allah'-

---

(124) Yuhanna, XVII, 3-4.

tan başka Allah yoktur, Hz. İsa Allah'ın rasulüdür. Biz deriz ki, Ebedi hayat, Hz. İsa ile bütün peygamber ve rasullerden gelen açık ve kesin delillere dayanır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Allah'ın birliği ve Hz. İsa'nın peygamberliği hakkındaki apaçık ve sağalm deliller üç dini birleştirmiştir. İşte Hz. Muhammed, Hz. Musa ve Hz. İsa arasındaki gerçek kardeşlik de budur. Her ne kadar kilise ileri gelenleri, ellerinde halen mevcut olan Kitab-ı Mukaddes'i, inancm aslı ve dayanağı olan bu ve İncillerde bulunmayan bir takım inançlar söz konusu olmaksızın kısaltmışlarsa da, yine dinlerin sözü bir olmuş, ilâhi inançlar arasındaki kalbî sevgi bağları sağlamlaşmıştır. Allah dilediğini doğru yola hidayet eder.

SORU VE CEVAP

Saygıdeğer kardeşlerimden bazıları bana yayınlanmış kitaplarımı soruyorlar. Cevap olarak derim ki, yayınlanmış 15 kitabım var. Son olarak bu yıl (1967) Şam'da basılan «er-Rıhletü'n-necdiyyeti'l-hicâziyye» ve elinizdeki bu eserimle 17 oluyor. Bu sayıya, gazete ve dergilerdeki yazılarım dahil edilmemiştir. Yardımcım ve beni başarıya ulaştıran ancak Allah'tır. Hamd, âlemlerin Rabbı Allah'adır.